

Moje utrpení v Trasslerově domě v Brně za přítomnosti Francouzů od 15. listopadu 1805 do 10. ledna 1806

Kajetán Unterweeger

*Z německého originálu **Meine Leiden im Traßlerschen Hause in Brünn während der Anwesenheit der Franzosen 1805-1806**, vydaného v Krakově 20. 1. 1806 přeložil a poznámkami opatřil Dušan Uhlíř*

Předmluva překladatele

Deník Kajetána Unterweegera je autentickým svědectvím o událostech v Brně za francouzské okupace roku 1805. Tehdy byl Unterweeger správcem Trasslerova tiskařského domu, jednoho z největších a nejstarších brněnských nakladatelství. Ten stával v Orlí ulici č. 3 v sousedství hostince u Černého orla. Tiskař Josef Trassler vlastnil kromě toho ještě filiálku v Krakově, kam se odebral před příchodem Francouzů a svůj brněnský dům svěřil péči správce Unterweegera. Unterweeger byl sám brněnským měšťanem a váženým obchodníkem. Správu tiskařského domu přijal patrně na žádost Josefa Trasslera jen na dobu jeho nepřítomnosti ve městě. Patřil k brněnským osvícencům, o čemž svědčí mimo jiné jeho členství v zednářské lóži „U vycházejícího slunce v Orientu“. Unterweegerův deník nebyl určen pro veřejnost, jeho autor ho psal vlastně jako obšírnou zprávu pro svého zaměstnavatele. Deník obsahuje i podrobné vyúčtování nákladů, které Trasslerova firma musela obětovat na vrub francouzské okupace, a tak celkem snadno pochopíme i naříkavý tón Unterweegerovy relace. Deník informuje velmi zasvěceně o všem, co se v pohnutých dnech koncem roku 1805 a na začátku roku 1806 odehrávalo v moravskoslezském hlavním městě, ale jeho informace jsou většinou zkreslené nebo i zmatené tam, kde se jedná o vojenské a diplomatické pozadí událostí. Jako zdroj informací o francouzské okupaci Brna je to však pramen neobyčejně cenný a spolu s jiným narativním pramenem, s anonymními Zápisky brněnského měšťana (vydanými Janem Oheralem r. 1855 v časopisu *Brünner Anzeiger*), tvoří základ našich poznatků o této pohnuté době v našem městě. Náhoda tomu chtěla, že se Kajetán Unterweeger stal nedobrovolným hostitelem raněného francouzského generála Thiébaulta, kterého převezli do domu v Orlí ulici přímo z bojiště u Sokolnic. Tento Paul-Charles-François-Adrien-Henri Dieudonné Thiébault své těžké zranění přežil (snad také zásluhou neochotného hostitele Unterweegera) a napsal později pětisvazkové memoáry, jedny z nejlepších o napoleonských válkách, kde také věnuje obšírnou pasáž bitvě u Slavkova a svému brněnskému pobytu.

Unterweegerův deník je psán jazykem, který nedbá příliš na literární formu. Jde mu o co nejpřesnější zachycení fakt bez snahy po vyříbeném stylu. Jeho stylistiku jsme se snažili v českém překladu zachovat. Když Josef Trassler vydal koncem ledna 1806 Unterweegerovu zprávu ve své krakovské tiskárně, učinil tak jistě bez vědomí autora.

Za všeobecného nedostatku zpráv o tom, co se odehrávalo na Moravě v posledních týdnech a měsících, musela se brožura setkat u čtenářů s živým ohlasem. Její vydání mohlo být v dobových souvislostech dokonce považováno za vlastenecký čin. Pohotovost, s jakou byla vydána, však nezapře podnikavého obchodníka.

D. U.

Dne 15. listopadu. Toho dne a v noci přišlo 18 kurýrů a 19 štafet a skoro stejně jich odešlo. Den byl velmi neklidný. V noci přišla zpráva, že Francouzi už obsadili Vídeň a hned byly všechny pokladny, depozitní peníze, důležité úřední listiny atd. sbaleny a ihned odvezeny do Olomouce, Opavy a Těšína.

Dne 16. přišlo opět mnoho kurýrů se zprávou, že nepřítel, který přišel Štýrskem přes Kremži byl poražen u St. Pölten.

Dne 17. přišla zpráva, že nepřítel utrpěl u Hollabrunnu porážku. Zjutra odjeli J. V. císař s celou suitou - všichni velmoži a vyslanci - do Olomouce, také odvezli 3 000 vozů, většinu dělostřelectva a jiných zásob.

Dne 18. přijelo zase mnoho set vozů k odvezení zásob. Hluk - zděšení všech obyvatel Brna bylo nepopsatelné. Všechno se pletlo dohromady - balilo se a schovávaly cennosti a ustrašené očekávání věcí bylo patrné ve tváři každého. Magistrát dal oznámit - „*Při vstupu nepřítel je třeba chovati se klidně a přátelsky - zdržeti se všech nadávek - čeled' a děti držet doma, domy míti zavřené atd.*“ Okolo poledne přišla zpráva - nepřítel už pryč je za Mikulovem a proniká s jednou kolonou z této strany, a přes Dolní Kounice s druhou kolonou. C. k. armáda ve spěšném ústupu - hlavní stan byl přeložen do Šlapanic - dospěla k večeru do Vyškova. Armáda se však pevně usadila mezi Vyškovem a Rousínovem. Večer okolo 6. hodiny objevil se naráz pan poručík Strüff, přenocoval v Brně a šel příštího dne kolem poledne zase k armádě.

Dne 19. byl hrůzyplný den nepřátelského vstupu. Scény, které se tu odehrály, zůstanou každému obyvateli Brna hrůzně zapsány do paměti. Hned zrána bylo slyšet, že nepřítel už není daleko od Brna. Ve městě zavládlo mrtvé ticho, jako se stává před zemětřesením nebo před velkou bouří. Byla jmenována deputace, která měla přijít nepříteli v ústřety, aby ušetřil město a obyvatele. Členy deputace byli: kníže biskup¹, hrabě Johann Taaffe, baron Henstchel², **Hacker**³, purkmistr, radní Kurz a rada Burgheim. V 11 hodin nastoupila měšťanská stráž v parádě před radnicí. Jeden její oddíl vystřídal hned nato v počtu 20 mužů dosud přítomnou vojenskou hlavní stráž, která hned nato odtáhla spolu se dvěma kanóny přes Kartouzy⁴ po české silnici. Deputace chtěla odejít ve 3 hodiny po obědě a zatím se rozešla. V půl třetí nastal povyk, že se nepřítel blíží už ke Sv. Václavu⁵. Členové deputace nebyli ještě pohromadě, přesto se seběhli z různých stran kníže biskup, hrabě Taaffe a purkmistr Czikan, Towareck, Ucharek a Bauer, důstojníci měšťanského sboru se přidali a běželi nepříteli vstříc. Sotva dospěli k Brněnské bráně⁶, kudy právě vjížděl generál Paris s kompanií myslivců, a jelikož dav nerozumných lidí bránu téměř ucpal, považoval generál tento sběh za odpor, učinil posunek, že se do davu udeří; všemu zlu bylo zabráněno, když se prodral kníže biskup a ve francouzské řeči prosil za prominutí, a ptal se po velícím generálu, jemuž chtějí jít naproti. Generál Paris se uklidnil, řekl knížeti biskupovi, že princ Murat jede za ním, ať mu spěchá naproti a vjel pak se svou jednotkou dovnitř. Hned za branou se myslivci rozdělili do Horní Brněnské a Dolní Brněnské ulice doleva pod Špilberkem, kde narazili na hlídku čtyř mužů Latourových dragounů, kteří na ně vypálili pistole a ujížděli pak k Veselé bráně⁷, a také tudy až na jednoho muže ujeli, který jim však také po krátkém souboji unikl. Ostatní předvoj potom projel a prohnal se všemi branami - u Židovské brány⁸ posekal jednoho ubohého Rusa, který se opozdil při projíždění městem, zajal různé rekruty a Rusy, některé ale ihned pustil, protože u nich nenašel žádnou kořist.

*Commissionaires ordonnateurs*⁹ se hned usadili na radnici - jeden z nich žádal ihned 150 dukátů ve zlatě, které vyplatil žid Gomperz, ostatní žádali na místě 4 krásné jezdecké koně a ubytování pro 12 000 mužů vojska. Členové deputace spěchali zatím až ke Sv. Václavovi naproti princ Muratovi, velcímu generálovi, který je přijal velmi mile, slíbil ušetřit město a pak vjel dovnitř. Do 6. hodiny večer se princ Murat nastěhoval do Dobelsteinova paláce, generalita spolu s jednou kyrysnickou švadronou se ubytovala s ním - a nyní začíná moje historie plná utrpení. Do našeho prvního poschodí byl přikázán generál Duboul¹⁰ - přišel jeho ubytovatel a žádal šest čistých postelí a nábytek se vším pohodlím - když však našel všechny pokoje bez nábytku, klel a nadával jako posedlý, protože nic nenašel. Já, ubožák, jsem mu vysvětloval německy, italsky a francouzsky, pokud jsem stačil, že nejsem domácí pán, ale jen domovní inspektor, že kvartýr je opuštěný a

¹ Brněnským biskupem v letech 1799-1816 byl Vincenc Josef hrabě Schratzenbach.

² Baron Christian August von Hentschel byl prvním guberniálním radou.

³ Správně Ignác von Hakher, byl radou moravsko-slezského apelačního soudu a zemským soudcem.

⁴ Dnes brněnská městská část Královo Pole.

⁵ To je kostel Sv. Václava, který stával na Starém Brně.

⁶ Brněnská brána stávala na dnešním Šilingrově náměstí proti Pekařské ulici.

⁷ Veselá brána stávala při souběhu dnešní České a Veselé ulice, tedy směrem k budově krajského úřadu.

⁸ Židovská brána stávala přibližně v ústí dnešní Masarykovy ulice proti hlavnímu nádraží.

⁹ Francouzští váleční komisaři pověřeni rekvizicí všech použitelných zásob.

¹⁰ Správně d'Hautpoul.

že nemám žádné meubles - on mi to nevěřil a řekl mi: „*Vous me trompez, vous avez demeuablé le Quartier, vous avez caché les meubles*“.¹¹ Jedním slovem nadával a klel bez konce a řekl na závěr: „*Nedostanete do domu generála, ale 150 kyrysníků*“, nato odešel a za několik minut byl celý dvůr, průjezd až do půli ulice plný jezdců. Já a Karnstädter jsme se ocitli uprostřed těchto d'áblů a s lucernami jsme si svítili na tu naši strašnou bídu. Už jsem se rozloučil se svým ubohým životem a věřil jsem, že můj konec je už blízko, vzmužil jsem se však ještě a zplna hrdla jsem zařval: „*C'est le Quartier de Monsieur le Général!*“¹²; a protože právě přijížděl generálův vůz a já stále křičel: „*Place à la Carosse de Mr. Général!*“¹³, tak konečně ti neřadí uhnuli před tím mým vražedným řevem a při pohledu na ten vůz. Jeden kapitán od toho sboru se ale přece jen ubytoval spolu s 30 muži generálovy stráže, generál sám se ubytoval u Černého orla. O hodinu později mi bylo přiděleno zase 10 mužů a o něco později dalších 12. Všichni tito lidé řvali, že chtějí jíst a pít, otevřeli násilím všechny dveře, které byly zavřené, a ubytovali se podle svého pohodlí. Musel jsem hned vytopit 5 pokojů, donést do domu maso, vařit, ohřívat, dát přinést příkrývky, prostěradla, která byla uložena v uzamčené místnosti pro arcivévodu Rainera z dodávky slavného gubernia, a až v jednu hodinu v noci jsem byl šťasten, že jsem toho vyhladovělého vlka nakrmil a napojil a přivedl ke klidu - rád, že jsem vyvázl životem. Druhého rána v 9 hodin začal tento shon po žrádle a chlastu nanovo. Musel jsem to zaopatřit. Několik mázů pálenky bylo předebráno, pak muselo následovat víno. Z účtu uvidíte, kolika tekutin bylo třeba, aby ta vyschlá hrdla byla navlhčena a jaké množství masa, chleba etc. bylo zapotřebí k zaplnění vyhladovělých žaludků. Generál Duboul, který se ubytoval u Černého orla byl tak nestydatý, že si ode mne vyžádal dvě láhve dobrého starého vína, protože víno u Orla mu nechutnalo. I v tom jsem ho uspokojil, abych ho nerozzlobil.

Dne 20. listopadu k večeru bylo u mne ubytováno ještě 36 císařových gardistů, 10 granátníků spolu se dvěma důstojníky, dvěma seržanty, čtyřmi koni a dvěma sluhy. Granátníky a gardisty jsem nechtěl přijmout, ale oni mne obklopili a demonstrovali s pažbami u nosu, že se nedají odbýt. Těmto pádným argumentům jsem musel ustoupit, vpustit je dovnitř a hned zase vařit a dát do domu dopravit džber vína. V 9 hodin večer přišel další příkaz k ubytování dvou důstojníků, jednoho sluhy a dvou koní. Ted' jsem si ale nevěděl pomoci a byl jsem bezradný. Důstojníci byli naštěstí Italové a velmi slušní. Poznali mé trápení a rozpaky, viděli, že už si nevím rady a ubytovali se jinde; přenechali mi však na starost své koně i sluhy, kteří se přidali ke sluhům prvního důstojníka. Musel jsem obstarat oves a seno, vyplatit jim drahé peníze a půlku noci se všemi našimi lidmi přestát pekelné trápení s touto neotesanou, hrubou a domýšlivou společností. Tak to šlo až do 23. listopadu pořád dokola. ti první dva důstojníci měli dobrý nápad ubytovat se u barona Hentschela, protože se jim nelíbil hluk u mne dole. Paní baronka musela kousnout do kyselého jablka a ponechat si ty pány až do 1. prosince. Koně těch důstojníků jsem musel opatřovat senem a slámou, oves ale musel dodávat baron Henstchel. Ted' však ostatní události těch mučednických dnů.

Dne 20. byl při úsvitu hluk mimořádný. Jedna za druhou přicházely různé francouzské jednotky. Okolo 11. hodiny přišlo 12 000 mužů infanterie za zvučné muziky. Prošli dolů Zelným trhem a zase Židovskou branou ven na olomouckou cestu. Okolo 1. hodiny přijel císař Napoleon provázen 1 000 mužů gardy na koních a 40 mameluky a ubytoval se v dikasteriálním domě¹⁴. Také generálové Berthier (ministr války), Lannes, Duroc, Macon a mnozí další byli přiděleni do panských domů. Ostatní mužstvo a gardy s koňmi a bez nich byli ubytováni bez rozdílu po 30-40-60 do měšťanských domů a po 100 až 150 do klášterů. Ted' nastala bída nejvyššího stupně, neboť vojáci požadovali nedostupné věci, takže nejubožejšímu měšťanu stál každý den 30 až 40 zlatých. Požadovalo se po celý den bezohledně víno, pálenka a také káva, kde to nechtěli dát, tam bili a týrali. Mně chtěli uložit ještě víc, já jsem ale udělal na radnici strašný povyk a odvrátil tak další povinnosti. V 5 hodin večer dal princ Murat oznámit, že večer kvůli příchodu císaře Napoleona má být iluminováno v každém okně dvěma svíčkami, což jsme také s krvácejícím srdcem museli učinit.

Dne 21. vytáhlo opět mnoho vojska s asi 20 kanóny Židovskou branou, přišlo zas okolo 11. hodiny ve velkém spěchu zpět, takže se to podobalo ústupu. Císař Napoleon se svou gardou, ve které plukovník byl těžce raněn, procválal zuřivě městem a dozvěděli jsme se, že hodinu odtud u líšeňské hospody došlo ke srážce, při které byly potřeny 3 jízdní pluky a mnoho pěchoty. Ústup byl hrozný a naplnil nás všechny strachem.

¹¹ Vy mě klamete, vyklidili jste byt, schovali jste nábytek.

¹² To je byt pana generála!

¹³ Udělejte místo pro kočár pana generála!

¹⁴ Místodržitelství palác, dnešní Moravská galerie v sousedství kostela Sv. Tomáše.

Dne 22. bylo provedeno hodně velkých rekvizic. Muselo být dáno 5 000 párů bot. Na každý den bylo objednáno 26 000 liber masa, 20 000 bochníků chleba, 14 000 porcí ovsa a sena. Protože jsem měl už dost stálého vaření, krmení a obstarávání vína pro mou domácí garnizónu a také jsem to už nemohl vydržet a dne 21., kdy mi bylo zase přiděleno 10 mužů k ubytování, jsem si všiml, že ti lidé raději berou peníze, neboť přijímali na zaopatření 10 zl., tak jsem hleděl se svými hosty uzavřít dohodu, a to tím spíš, že nastal nedostatek masa, chleba a zeleniny, také víno pro nedostatek stouplo na 36 a 40, také a 48 krejcarů, a to víno nemělo ani dva roky. Po hádce a dohadování, které trvalo 3 hodiny, podařilo se mi konečně přimět ty lidi k tomu, že se spokojili s jedním zlatým denně na hlavu za jídlo a víno. Předchozí dny stačily tyto peníze sotva na samotné víno a na pálenku. Jakmile ti lidé peníze dostali, pak pili většinou vodu a pivo, což dříve nechtěli. Vedle zlaťáků musel jsem jim dodávat ještě svíčky a dřevo na topení.

Dne 23. bylo všechno natolik klidné, jen se ve všech ulicích pořád bubnovalo a pochodovalo. Hned nastupovaly útvary k parádě, hned k rozkazu, hned některou branou ven a zase jinou dovnitř; jedním slovem, byl neustálý povyk, že se z toho člověk málem zbláznil. Tu a tam cválaly císařské gardy ulicemi na koních beze smyslu a účelu, jen aby držely město v neustálém neklidu a aby vytvořily zdání, že přicházejí stále nové sukursy¹⁵. Upoutávaly mne vždy pevnostní stroje, které zhotovoval výrobce mandlů, které stále 6 až 8 vojáků u jedné brány vynášelo a druhou nosilo dovnitř. Také kanóny byly stále znovu vyváženy nahoru na Špilberk a pak zase zpátky. V Lichtensteinském domě na Velkém náměstí bydlel jeden generál, kde byl císař Napoleon vždy od 11. do 1. hodiny na návštěvě. Garda stála po celém náměstí „*en parade*“ a velká turecká muzika hrála vždy celé dvě hodiny.

Dne 24. se zase celý den bubnovalo a pochodovalo sem a tam, takže z toho nemohl být člověk moudrý. Při slavnostní výměně stráží byla armádě oznámena tištěná zpráva tohoto obsahu: „*Podařilo se nám přece dobýt Benátsko, Tyrolsko, Rakousko, Čechy a Moravu s pevným městem Brnem a pevností Špilberkem, naše vítězné zbraně mají tedy volný spojený prostor od Jaderského moře až ke světovému moři (oceánu).*“ Odpoledne se všechno připravilo na pochod, protože se očekával přepad od Rusů a u celé posádky bylo znát velkou sklíčenost.

Dne 25. přišli generál Giulay a velvyslanec v Petrohradě hrabě Stadion (rozumí se císařský rakouský velvyslanec) sem do města a odebrali se k císaři Napoleonovi. Po několikahodinovém vyjednávání byl odeslán kurýr k císaři Františkovi do Olomouce a aby vyslanci se odebrali s konvojem do Vídně, aby na pokyn císaře Napoleona ve Vídni vyjednávali s ministrem Talleyrandem¹⁶. Současně byly odpoledne mosty u Židovské, Nové¹⁷ a Veselé brány prosekány. Vše nasvědčovalo tomu, že je obava před ruským přepadem.

Dne 26. učinila garnizóna názrak toho, že hodlá vypochoďovat ven z města. Na prvním kopečku olomoucké silnice bylo vidět, že se ustupuje, vracelo se mnoho muničních vozů a kanónů a byly postaveny před Židovskou bránou. Několik set Francouzů začalo stavět na Špilberku směrem ke Starému Brnu šance a baterie. Okolo jedné hodiny byly rychle zapřaženy všechny vozy se střelným prachem a požadováno přes 400 vozů s příprěží. Baronu Hentschelovi byli ze stáje odvedeny jeho krásné koně, za což dostal náhradou chromého fuchse a polomrtvého bělouše. Obchodníku Häringovi a lantkraběti Fürstenbergovi vzali jejich krásné dva jezdecké koně, hraběti Petru Blümegenovi celé spřežení, jedním slovem, žádný kůň, ať byl kdekoli, nebyl ušetřen. Všichni formani a fabrikanti byli obráni o své koně, sedlákům a venkovanům byli koně vypřaháni na ulici a zabavováni.

Dne 27. ráno okolo 10. hodiny vyrukovalo všechno vojsko z města a zaujalo postavení na olomoucké silnici od Líšně k Tuřanům. Byly provedeny různé manévry a všeobecně se věřilo, že dojde ke srážce. Ve 4 hodiny se však zase vše obrátilo do města do starých kvartýrů.

Dne 25. byl mě dodán k ubytování opět 1 kapitán s jedním sluhou a třemi koni, a to v 8 hodin v noci. Musel jsem mu hned navařit, přinést seno pro koně. To trvalo 3 dny.

Dne 28. bylo vidět přicházet různé generály a důstojníky bavorského vojska a dopravovat mnoho kanónů do Tuřan. V 11. hodin ráno přišel pruský ministr hrabě Haugwitz a odebral se hned k císaři Napoleonovi. Ve 3 hodiny po obědě povstal strašný hluk - po všech ulicích vířily bubny, posádka se sbíhala ze všech kvartýrů se všemi zavazadly a běhala ulicemi, jedním slovem, celé vojsko bylo v pohotovosti a během půl hodiny bylo všechno Židovskou branou venku směrem na Olomouc. V noci ve 2 hodiny táhl císař Napoleon s částí své gardy z města, za ním následovaly ve 4 hodiny všechny ostatní gardy s kanóny a muničními vozy. Celou

¹⁵ Tj. posily.

¹⁶ Správně Talleyrand.

¹⁷ Nová brána, zvaná dříve Dřevěná, stávala na dolním konci Koblišné ulice směrem k dnešnímu Národnímu divadlu (Mahenovu).

noc trval hrozný rachot vozů s municí, bubnů a kanónů, takže lidé věřili, že nastal podvečer posledního soudu. Haugwitz opět ve 4 hodiny odcestoval.

Dne 29. Při rozbřesku dne začal ten hluk znovu a trval stále. Tisíce lidí stály zvědavě na šancích a čekaly, co se bude dít. Přivezli mnoho raněných a mezi nimi i jednoho francouzského generála. Okolo 4. hodiny odpolední začalo to být ještě strašnější. Přišlo nařízení, aby bylo všechno dřevo z bastionu u Vojty v ohradě ihned odstraněno. Bylo to přes 10 000 sáhů, které patřilo soukromníkům, obchodníkům se dřevem a pekařům. Žádný kuň nebo vůz nebyl k nalezení, protože je sebrala rekvizice, a tak bylo všechno dřevo odneseno na nosítkách, trakařích a na ramenou - a to lidé odnesli jen menší díl. Mezitím začalo několik stovek zednických pomocníků a žen pod komandem francouzských inženýrů vyhazovat šance. Jedním slovem křik a povyk byl to nepopsatelný. Zrovna byla pokácena Czikanova zahrada před Židovskou branou a Francouzi chtěli také strhnout Czikanův dům a mnohé další až po Křenovou, ale k ministru Berthierovi byla vyslána až do tábora s konvojem deputace a ten poslal zpět do Brna rozkaz, aby se zanechalo demolování domů. Domy zůstaly stát, ale bastion byl silně osazen kanóny k obraně Židovské brány. A my jsem měli smutnou vyhlídku, že když se bude bastion ostřelovat a chytí dřevo, které nebylo odklizené, staneme se obětí plamenů. K večeru dorazilo 600 dragounů Bernadottovy armády od Jihlavy, projeli městem a pokračovali po olomoucké silnici.

Dne 30. ráno přijelo mnoho vozů s raněnými, kteří byli umístěni, neboť všechny špitály byly přeplněny nemocnými a raněnými, v klášterech u minoritů, u Sv. Tomáše, u kapucínů, v chorobinci, v káznici etc. V zábrdovickém špitále bylo přes 2 500 nemocných, z nichž denně 30 až 50 umíralo. Okolo poledne bylo vidět pobíhat mnoho koní bez jezdců a před Židovskou branou, či spíše na polích k Černovicím, Zábrdovicím a Líšni volně běhat, z čehož jsme usuzovali, že muselo dojít k silné srážce.

Několik stovek lidí pokračovalo zatím v práci na okopech před Židovskou branou a na bastionu. Kolem jedné hodiny bylo slyšet od olomoucké silnice velmi slabou kanonádu a z pojíždění vozů a příchodu raněných jsme usoudili, že muselo dojít k silnému boji.

Dne 1. prosince se říkalo, že císař Napoleon očekává posilu od Bernadottovy armády, která stála u Jihlavy a Třebíče, aby se pak s většími silami mohl odvážit bitvy. Při odchodu z Brna řekl hlasitě: *chce prý udělat konec malým srážkám a podniknout vše, aby si zjednal klid nebo všechno ztratil.*

Od 9. hodiny ranní až do oběda táhlo několik kolon bavorského vojska okolo města na olomouckou silnici i se svou artilerií; čítaly 6-7 tisíc mužů. Ve městě byly rekvírovány všechny vozy, trakaře, dřevěná nosítka, také 300 koní, z kterých však město nebylo schopno odvést žádného, jelikož už byly všechny městské i panské koně, jakož i všechny koně v okruhu tří mil odevzdány. Až do dnešního dne bylo odvedeno 3 000 koní, 4 000 krav a volů, 6 000 ovcí rekvírováno a poraženo. Voli, krávy a ovce byli poráženi před tavernou na Zelném trhu a zde vyvrhováni. Krev tekla jako voda po Zelném trhu a já jsem několikrát odnášel maso pro své trapiče z tohoto mrchoviště. Hrozný pohled na tato jatka.

Dne 2. prosince v noci pochodovaly mnohé jednotky, které přišly od Jihlavy kolem nás na Olomouc a část z nich cestou na Černou Horu - při těch se nacházel generál Davoust¹⁸. Francouzská armáda stála od Líšně a Slatiny počínaje až k Chrlicím, Sokolnicím, Židlochovicím, Měninu ve dvou šicích v bojovém postavení naproti ruské armádě. S rozbřeskem dne bylo slyšet z dálky silnou kanonádu. Okolo sedmé a osmé hodiny byla kanonáda silnější, mezi 9. a 10. hodinou byla ale tak silná, že staří vysloužilí důstojníci ujišťovali, že něco takového ještě neslyšeli. Bylo slyšet zřetelně palbu z mušket a do toho výstřely z děl po pelotonech, což je něco neobvyklého. Postraně jsme se dověděli, že to bylo 40 ruských dvanáctilibrovek nabitých kartáči, které pálily každou minutu dvakrát až třikrát a porážely celé řady lidí. Po dvanácté hodině palba trochu polevila, ale ve dvě hodiny začalo to zase silně u Rajhradu a trvalo to do čtyř hodin, kdy to konečně ustalo. Mezitím dorazilo plno vozů a také pěšky mnoho raněných. Mezi nimi se nacházel generál Kellermann s roztrášenou nohou, Plessier¹⁹, generál gardy, generál Sabastini, plukovník Mirlan²⁰ od gardy mrtvý na voze, spolu se spoustou jiných plukovníků a štábních důstojníků, všichni silně ranění, dále množství gardistů²¹ a 13 mameluků od gardy těžce raněných a bez koní. Jelikož garda a hlavně mameluci obklopovali vždycky císaře, usuzovali jsme, že tam císař Napoleon buď zůstal nebo, že je zajat nebo zraněn. Někteří francouzští důstojníci se ptali mameluků kde je císař - ti krčili rameny a říkali, že to nevědí, neboť byli od Rusů napadeni z týlu, čímž oni i garda velmi utrpěli. Mnozí ranění potvrdili, že je císař pohřešován,

¹⁸ Správně Davout.

¹⁹ Správně Bessières, bratr maršála a velitele císařské gardy.

²⁰ Správně Morland.

²¹ Unterweeger má na mysli především gardové jízdní myslivce.

což muselo všechny Francouze zdrtit. Pak jsme se ale později dověděli, že Napoleon provedl strategem²² a nebyl vůbec tam, kam poručil jít gardě a mamelukům, aby oklamal nepřítele. Okolo 5. hodiny přišlo opět množství raněných důstojníků a mezi nimi 2 ruští generálové spolu s 18 ukořistěnými kanóny. Doktor Istwein musel vytáhnout jednomu francouzskému generálovi o šesté hodině kulku (kulku z muškety) z hrudní kosti, kterou jsem pak měl spolu s panem von Junkerem a mnoha dalšími v rukou a prohlížel si ji, když nám ji doktor Istwein ukazoval. Mezi šestou a sedmou hodinou přivedli okolo 10 000 ruských a císařských zajatců, kteří byli umístěni v sále Reduty, ve všech kasárnách a dominikánském kostele, na Petrově a v kostele u jezuitů. Mezi těmito zajatci přišel také ubohý Strüff, který byl sice nezraněn, ale zcela chromý, neboť pod ním byli zabiti dva koně a on padl do příkopu a na tomto místě byl zajat spolu s 3 000 Rusy a musel jít až sem do Brna pěšky. Byl hned propuštěn na čestné slovo a s podmínkou, že může zůstat u své ženy doma. Ujistil nás, že s rakouskými důstojníky se zachází se zvláštním ohledem. Kromě svého plášťového vaku, ve kterém bylo trochu prádla, neztratil nic. Důstojník, který ho zajal, dal mu hned salakvardu²³ a tak nebyl okraden, jak se děje všem ruským důstojníkům, kteří jsou svlékáni až do košile a velice týráni. Paní von Strüffová byla radostí celá bez sebe, když svého milého muže opět uviděla, také my jsme se radovali, že vidíme tohoto udatného muže nezmrzačeného a nezraněného. Při jeho příchodu jsme se dozvěděli, že ta velká bitva je sice nerozhodná, že však zcela jistě její ztráta by byla na francouzské straně, nebýt umíněnosti jednoho ruského generála a některých šestých batalionů pluků von Lindenau, Württemberg, arcivévoda Ludvík, Reißgreitz, které pokazily dobrou věc. Tak se o věci všeobecně říká -nebyl jsem u toho a nemohu tedy dokázat, prosím tedy, abyste si to nechal pro sebe a tu věc neoznamoval.²⁴ Adjutant raněného generála Thiebauta²⁵, který bydlí zde v domě, mne o tom ujistil a řekl, že by Francouzi byli totálně poraženi, kdyby se byl sbor Rusů v pravou chvíli stáhl kdyby 4 bataliony našeho vojska nebyly odhodily pušky bez výstřelu po první ráně Francouzů a neudělaly tak mezeru ve frontě, která byla rozhodující pro úspěch Francouzů v bitvě. Říkám vám věci, které mi byly vyprávěny od samotných našich nepřátel, prosím však, abyste tuto zprávu nepoužíval, abych nebyl vystaven nepříjemnostem. Jestli je to pravda nebo ne, ať rozhodne Bůh a ti, kteří u toho byli. Jisté je, že bojovalo přes 100 000 Rusů a císařských proti 50 až 60 000 Francouzů a že bitva by mohla být vyhraná, kdyby se byli naši nedopustili velké chyby, třebaže Strüff stále ještě tvrdí, že bitva skončila nerozhodně a je pochybné, kdo byl vítěz. Francouzská proklamace neboli generální rozkaz vysvětluje mnohé.

Dne 3. prosince přišlo opět mnoho raněných. Říká se, že je to přes 8 000 raněných Rusů a Rakušanů a přes 15 000 Francouzů. Mezi zajatými Rakušany se nachází fenrich²⁶ Grupp, jehož otec je městským pokladním v Krakově a bude vašim dobrým přítelem, jak mi sdělil pan Steiner, také váš údajný přítel, který je zde zaměstnán nebo ještě spíše transferován. Tento pan Steiner mne obtěžoval o podporu, jelikož ten pan Grupp je prý bez krejcaru a byl zde zcela bosý. Slitoval jsem se nad tím ubožákem a půjčil mu 20 zl. proti potvrzení, které Grupp i Steiner podepsali. Podle ujištění pana Steinera vám to prý jeho otec, pan městský pokladník, bez průtahů zaplatí. Pan Steiner má příliš poctivý obličej, než abych nevěřil, že je pravda, co říká. Zajetí Rusové si udělali minulou noc v kostelech, kde jsou ubytováni, zábavu. Strhli a rozsekali kostelní lavice, anděly a svaté a udělali si oheň, aby se zahřáli. Z tohoto důvodu byli 4. a 6. prosince bezohledně nahnáni do městského příkopu, aby tam přenocovali, kde také mnozí zemřeli. To je důkaz toho, jak velkému nebezpečí bylo město vystaveno, kdyby byli Rusové přišli do města jako vítězové. Naše bída by byla nesmírná!

Nyní začala být bída ve městě skutečně citelná. Všechny špitály, kláštery, fabriky byly plné raněných. Všechny medikamenty v apotékách byly postupně vyčerpány, dokonce i ocet z kterého jsem musel máz platit 30 až 40 krejcarů a dokonce 1 zl, a jedna libra rýže po 45 kr. Dnes byl všeocen ocet pod trestem smrti rekvírován komandantem la Place²⁷ pro nemocné. Masa, chleba, piva a vína byl všeobecný nedostatek. Dne 2. zde nebylo více než 11 odevšad sehnaných krav pro celé město, garnizónu a všechny nemocné k obživě. Purkmistr Czikan to už nemohl vydržet, těžce onemocněl a postavili mu k posteli jako exekuci 12 mužů

²² Zde: lest, klamný manévr.

²³ Salvaguardia (fr.: sauvegarde) několikačlenná ochranná stráž tvořená vojáky.

²⁴ Jedná se řadové pěší pluky č. 29, 38, 8 a 55. Záložní (šestý) prapor pluku č. 8 ale koncem října odpochoval do Olomouce a v Jihlavě soustředěný záložní division z nových odvedenců byl 18. listopadu odeslán do Krakova (POLLAK, Franz. *Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regiments Erzherzog Carl Stephan No. 8, 3. Band Vom ersten Coalitionskrieges gegen Frankreich bis auf die Gegenwart 1792-1892*. Brünn, 1892, s. 135-135).

²⁵ Správně Thiebault.

²⁶ Z německého Fähndrich, tj. praporčík.

²⁷ Místním velitelem.

stráže - jako jeho nástupce nastoupil Burgheim a bylo s ním jednáno stejným způsobem a nemohl jít na stranu vykonat svou potřebu, aniž by byl doprovázen dvěma muži. Druhého dne ho to také položilo do postele. Nyní zastává purkmistrovské místo radní Seitel. Zdá se, že má více křivánkovského flegmatu a překonává tato martyria už čtyři dny.

Křivánkovi se vloupali okolní maroděři do jeho sklepa v Ostopovicích a už tři dny čepují pro celé okolí víno z jeho sklepa po džberech, vybrali mu jeho zásoby sena a ovsu, v pokojích se vloupali do všech skříní a celé je poničili, gilotinovali všechny jeho morky, slepice, husy a veškerou drůbež a on odhaduje svou škodu na 5-6 000 zl. Jeho hospodyně Katel zemřela 5 dní před vpádem Francouzů a on sám uprchl do města.

U pana Towarka bydlí úředník z Blažovic, který byl zúplna vyplundrován. Tento osud postihl všechny statkáře, venkovany a panstvo v celé zemi dokola, kam se Francouzi přiblížili.

U pana von Aichbauera byly skoro všechny krávy poraženy, všechn oves a všechno seno odvezeno a spotřebováno. Všechno víno vypito a rozneseno. Teď, protože tu už nic není, musí dál mlátit, aby získal slámu a koně bude krmit ječmenem a hrachem.

Nás nečeká nic jiného než hlad a velká bída, neboť na venkově je všechno spotřebováno.

Vedle toho je se také obávat moru, neboť nejen okolo 30 000 mrtvých a těžce raněných, kteří také budou muset zemřít, hnije pár mil okolo města a morové výpary se rozšiřují.

Dne 4. prosince. Dnes už je trochu klid, avšak jsou stále dopravováni ranění. Už se čítá 13 francouzských generálů a přes 300 důstojníků, kteří jsou ranění.

Mně dnes přivezli generála Thiebauta, který je raněn kartáčovým výstřelem na pravé straně těžce, ale ne smrtelně. Má svého chirurga, komorníka, kuchaře, tři sluhy, 14 koní a osm mužů eskorty. Obsadil 6 pokojů, které jsem všechny musel dát vytopit. Bůh stůj při mně! Nevím, co všechno budu ještě muset opatřit a dodat. Rekvizice, které jsou stále prováděny jsou neodbytné a ze zraněných umírá denně 60 až 80. Dnes stojí jedna husa 9 až 10 zl., 2 kachny nebo kapouni 7 zl., jedna slepice 2 zl., jedno vejce 7 kr. Masa a chleba je trvale velký nedostatek.

Dne 5. prosince. Dnes je všeobecná řeč, že jsou podepsány prelimináře. Od ministra války Berthiera bylo prostřednictvím městského velitele Bannthiera²⁸ dnes oznámeno magistrátu, kterému se nyní říká municipalita: „*Jelikož mír je už téměř uzavřen, v několika dnech francouzská armáda vyklidí Moravu a zůstane zde jen malá posádka dokud nebude mír podepsán, proto lze doufat, že také tato malá posádka nás brzy opustí a zbaví nás zcela dosavadní nepohody.*“ Sám jsem byl na radnici a sám jsem toto oznámení četl.

Dnes byl také plukovník Morland od gardy dopraven do opatrovny, aby byl z rozkazu císaře Napoleona na jeho náklady nabalzamován, aby mohl být neporušen dopraven do Paříže. To se stalo a on byl v jednom sudu dobře opatřen a odvezen. Zdá se, že musel být jeho zvláštní oblíbenec.

K večeru mezi 4. a 5. hodinou přišlo okolo 7 000 mužů a šli bez přestávky zase dále; na zítřek však bylo ohlášeno k pobytu okolo 20 000 mužů.

Můj generál Thiebaut nenašel pro svých 14 koní v magacínu žádnou furáž. Musel jsem mu opatřit trochu slámy a sena, jelikož to ale sotva stačilo na jeden den, poslal jsem jeho koně k faráři do Blučiny na opatrování, neboť byl i s vesnicí ušetřen plundrování a ohně. Hodinu před odchodem jeho koní byly mu však dva z jeho nejlepších tažných koní ze stáje ukradeny, a to v době, kdy všichni jeho lidé byli nahoře v pokoji a krmili se žrádlem a pivem. Velice se proto zlobil, a já jsem se radoval, že dostal lekci šikovnosti svých milých kamarádů.

Karnstädter musí být neustále nahoře okolo generála, pomáhá při každém převazu a koná mi spolu s Müllerem a Tümlerem nesmírné služby. Ten poslední spí už 14 dní v oficíně na holé zemi a já děkuji Bohu, že ho mám. Vykonává všechno, i ty nejhorší služby, bez rozmrzelosti a já děkuji Bohu, že mám jeho i Karnstädtera. Kdybych ty dva lidi neměl, musel bych zoufat. Také podomek táhne a pracuje celou dobu jako tažné zvíře, a já doporučuji obzvláště ty čtyři lidi vaší přízni a náklonnosti, neboť mi ubohému, zpola zoufalstvím se potýkajícímu inspektoru vašeho domu, prokazují ty nejvýtečnější a nejlepší služby.

Dne 6. prosince. Dnes jsou sem ohlášeny při návratu dvě divize francouzských vojsk. Něco z toho přišlo už dnes večer. Zmatek při ubytování byl až do 9. hodiny mimořádný, a potíže, které měli majitelé domů byly nepopsatelné. Ubytovaní požadují jídlo, víno a pálenku. Z toho všeho není nic k dostání. Jestliže to člověk neopatří, je týrán.

Dne 7. prosince. Dnes dorazil zbytek těchto dvou divizí (18 000) mužů. Vedle toho pokračuje transport raněných Francouzů a Rusů. Už se zde čítá 13 francouzských a 7 ruských raněných generálů, 30 štábních důstojníků detto, 513 důstojníků detto, přes 15 000 prostých vojáků, z nichž přes 900 už zemřelo.

²⁸ Správně Pannetiera. V dalším textu již je označován správně.

Generálové a důstojníci jsou většinou uloženi v soukromých domech. Protože máme zde v domě generála Thiebauta, zůstal jsem až dodnes ještě bez čerstvých nájemníků. Zoufalství všech domácích pánů a také zdejších lidí pro nesmírné náklady, které stojí ubytování a strava, je nade všechn popis, mnozí už své domy opustili, protože to už nemohli vydržet. Paní von Koflerovou to už stálo přes 900 zl., některé jiné domy už přes 2 000 zl. Kolik jsem už vydal já, to ukáže účet, třebaže jsem vám různými pomocnými prostředky ušetřil aspoň 3 nebo 400 zl., což vám vysvětlím ústně. Sám ale nevím, jak to nadále budu moci vydržet. Paní von Koflerová je na tom velmi nebezpečně s nemocí a je nemocná na srdce a já pochybuji, že vydrží tento strašný nápor. Už více lidí na následky tohoto strašného trápení zemřelo. Moje paní je polomrtvá. Já se tady koušu s Francouzi, s municipalitou, s ubytovacím úřadem a s čeledí mého generála jako vzteklý pes a cítím se ještě dost dobře; ale nadlouho bych tu námahu nevydržel a byl jsem párkrát v nebezpečí, že budu rozsekán nebo zastřelen. Bůh mi pomoz i nadále!

Dnes sem dorazil ve 3 hodiny také císař Napoleon s gardou (která se velmi zmenšila) a ministrem války Berthierem. O schůzce císaře Napoleona a císaře Františka, ke které skutečně došlo, se tolik mluví a povídá, že se skutečně musím zdržet toho, abych tyto žvásty zapisoval. Jisté je to, že spolu přes hodinu rozmlouvali a nakonec po srdečném obejmutí se rozešli zcela přátelsky. Vládnoucí kníže Johann Lichtenstein byl také přítomen. Ví se také, že se Rusové a Francouzi stahují v rychlých pochodech.

Dne 8. prosince pokračoval odchod francouzské armády nepřerušeno dál, také jsou přiváženi z okolních vsí mnozí těžce ranění. Jak někteří lidé, kteří se odvážili vyjít ven na bojiště, ujišťují, jsou do šachty s mrtvými házeni ještě položiví Francouzi a Rusové a jen velmi mělce zahrabávání. Dnes se už ukázaly stopy epidemie, když bylo učiněno hlášení, že v Řečkovicích ulehlo už přes 70 osob nemocných z nichž už mnozí měli zemřít. Také v Kartouzích a na jiných místech je cítit totéž. Bůh ať nás uvaruje nákazy! Mírné počasí by k tomu hodně napomohlo, pokud brzy nezamrzne.

Pověsti o míru trvají, ale nahromaděné vojsko se nehýbe z místa a užívá nám ubohým Brňanům morek z kostí. Pro toto množství zajatých Rusů se ve všech kláštěrech vaří to, co bylo od obyvatel pro ně sebráno, mnozí však umírají. Jen v minoritském kláštěře je přes 400 nemocných, u kapucínů okolo 300, v sále Reduty několik set. Všechny továrny jsou jich plné a oni se nemohou uzdravit, protože leží příliš natěsnáni na sebe. Můžete si o tom množství sám udělat úsudek, když vás ujistím, že chirurgus Thalheim denně se svými lidmi převáže a ošetří sám přes 500 raněných Francouzů a Rusů. Francouzský generál Kellermann umírá a generál La Roche Valpeur²⁹ už zemřel a byl dnes se vši vojenskou poctou pochován; jeho mrtvola byla nesena osmi seržanty, přičemž drželi 4 generálové rohy smutečního sukna, do kostela sv. Jakuba a postavili ji u hlavního oltáře, 10 mužů stálo přitom parádu, pochodně a 4 prapory obklopovaly rakev a zádušní mši musel sloužit svědomitý kaplan páter Wenzl za dvou sborů turecké muziky, které stály po obou stranách hlavního oltáře. Po mši byla mrtvola vynesena na hřbitov a při pohřbívání byly vypáleny tři salvy.

Dnes odešli také guberniální rada baron Forgatsch a sekretář baron Nolsperg do Mikulova, aby objednali a zřídili kvartýry k chystanému mírovému kongresu.

Dne 9. prosince. Vojska jsou stále ještě tady. Hodně se mluví o všelichem jako např. "Princ Ferdinand prý porazil u Jihlavy Bernadottův sbor. Princ Karel³⁰ je na cestě s 90 000 muži. - Dále Angličané prý přistáli spolu se Švédy a Rusy ve Francii a jsou připraveni pochodovat rychle na Paříž. Bůh ví, zda na tom všem je něco pravdy. My zde jen všichni prosíme Boha o mír a brzké vysvobození od našich hostů, kteří nás požívají.

Večer v 9. hodin se objevilo tištěné francouzsko-císařské nařízení, ve kterém se praví: že císař Napoleon nařizuje, aby byla ve všech francouzským vojskem obsazených římsko-císařských provinciích vybrána kontribuce sto miliónů franků na gratifikaci francouzské armády. Otisk toho příkládám. Bože, stůj při nás! Odkud vezmou naše zruinované země těch 45 miliónů zlatých?

Dne 10. prosince. Císař Napoleon má bolení očí. Celá armáda zde ještě leží. V 10 hodin ráno přijeli vládnoucí kníže Johann Lichtenstein a císařský generáladjutant hrabě z Bubna k císaři Napoleonovi a zdá se, že se projednávají důležité věci. V 6 hodin odeslal kníže Lichtenstein svého adjutanta jako kurýra do Holíče k J. V. císaři Františkovi a vyslovil hlasitě, že během tří až čtyř dní skončí celé trápení. Kéž by Bůh dal!

Francouzi sami ujišťují, že počet jejich raněných činí přes 15 000. Včera večer v 6 hodin bylo vybuchováno, že každý majitel domu má pod trestem 10 tolarů dodat během hodiny seznam toho, kolik raněných má ve svém domě, jak se jmenují a jakou hodnost mají. Na municipalitě se říká, že císař Napoleon chce do deseti hodin znát přesný stav svých raněných.

²⁹ Správně Roger Valhubert.

³⁰ Arcivévoda Karel, císařův bratr, který velel rakouské armádě na italském bojišti.

Pobuřující a úděsná je při pohřbívání mrtvých na bojišti krutost Francouzů, kteří zde konají stráž, kteří (jak se všeobecně vypráví) podle výpovědí svědků, jenž mrtvolu zahrabávají, nutí sedláky házet ještě položivé lidi, když jsou to Rusové, beze všeho k mrtvým a tak je ponechávat. Sedláci už nechtěli ven na bojiště pohřbívát, neboť jim je líto ještě živých lidí, které takto musejí dorážet.

Nadporučík Strüff, který měl pár dní naději, že bude propuštěn na slovo a bude zde moci zůstat, musel dnes ráno s ostatními zajatými rakouskými důstojníky odpochodovat pěšky do Olomouce, kde musí zůstat až do rancionýrunku³¹. Při svém zajetí pozbyl také tu krásnou šavli, kterou měl od vás. Je jí škoda. Věřím, že vám z Olomouce napíše.

Dne 11. prosince. Všechno je ještě při staru. Lichtenstein je ještě zde, Francouzi nedělají ještě žádné přípravy k odchodu. Dnes se zase všeobecně povídá: princ Karel je pryč u Vídně se silnou armádou, ke které se pryč ještě probili uherští insurgenti³², - nechce slyšet o žádném míru, také princ Ferdinand je pryč s početným sborem u Bíteše a odtud ke Znojmu; dnes pryč bylo slyšet také kanonádu. Já ale nevěřím celému tomu žvástu. Ráno o půl jedenácté odjeli do Holíče baron Henstchel, hrabě Taaffe, hrabě Petr Blümegen a za měšťanstvo pan Stareck, aby vylíčili J. V. císaři Františkovi krajně tísnivou situaci města Brna a celé země co nejpohnutěji a požádali ho o pomoc. Čeho dosáhnou, je třeba vyčkat.

Dnes bylo vyubnováno, že každý dům má po dobrém odevzdat matrace a peřiny pro raněné na municipalitě - nestane-li se tak, budou provedeny domovní prohlídky a peřiny a matrace budou odebrány násilím. Věžňové na Špilberku musejí vynášet na nosítkách a trakařích před město na hřbitov mrtvé se sálu Reduty (kde se nachází 1 200 nemocných) a z klášterů a kasáren. Mrtvolu jsou vyváženy všechny zcela nahé a pohled je to úděsný. Také bylo vyhlášeno, že mají být otevřeny záchody, tj. vytrhány - ve všech domech má být pilně vykuřován jalovcem, aby se předešlo následkům nakažlivých výparů.

Mírový kongres se má konat zde v Brně. Francouzský první ministr Taylerand má bydlet v domě Mitrovských na Velkém náměstí, pruský ministr Haugwitz v domě Rodenů; navíc sem přijedou kurfiřt bavorský a kurfiřtský bádenský a kurfiřtský würtemberský vyslanec, vedle vyslance rakouského, avšak neví se ještě, kdo ten poslední bude, kde všichni budou bydlet a zda zde zůstane císař Napoleon anebo se odebere do Valtic. Nejnádhernější na všech těch mírových zprávách je jen to, že při Špilberku se už tři týdny pracuje před Novou bránou a Kalvarienberg je, jak se říká, velmi slně opevňován. Tyto okopy mi nejdou s mírovými jednáními nijak do rýmu. Můj raněný generál se začíná cítit hůře.

Dne 12. prosince ráno ve 3 hodiny odpochovala část císařské gardy, v 5 hodin ráno odcestoval císař Napoleon a v 8 hodin zbytek gardy; později zase odpochovaly různé oddíly vojska s muzikou. Neví se, jestli císař Napoleon odcestoval do Vídně nebo do Valtic. Tvrdí se, že do Valtic. Pozoruhodné je toto:

Dne 11. si dal Napoleon k sobě povolát ruského generála knížete Repnina³³ a vysvětlil mu, že když dá slovo, že se zavazuje nebojovat se svým plukem po 6 let proti Francii, že bude volný. Kníže Repnin odpověděl, že slíbil a přísahal věrnost a služby svému monarchovi, a že raději zůstane zajatcem, než by dal požadovaný slib. Tato tvrdošijnost se císaři zalíbila - smlouval s ním na 4, 3, 2 a konečně jeden rok, ale kníže Repnin zůstal pevně na svém prohlášení. Obdiv k hrdinské odvaze tohoto Rusa rostl a tak konečně byl propuštěn beze vší podmínky. Nakonec mu byl učiněn návrh, že se mu má dostat peněžní podpory, aby mu byla ulehčena jeho cesta domů, ale on odmítl i to a řekl, že ani to nepotřebuje. Tak se ten příběh vypráví, jestli je to pravdivé nebo nepravdivé, nevím!

Kongres pro mírová jednání se má konat zde. Přítomni jsou francouzský ministr Taylerand a Normann, kurfalcký ministr. Vyslanci Kurbadenska a Kurwürtemberska odcestovali, protože jim bylo od ministra Tayleranda naznačeno, že ke kongresu nepatří, neboť o jejich pánech nebude na kongresu vůbec řeč. Zahájení kongresu se očekává každou hodinu. Kníže Lichtenstein je zde jako hrabě Giulay. Říká se, že Napoleon nechce vyjednávat s žádným diplomatem, nýbrž jen s knížetem Lichtensteinem, protože je voják a protože si ho vysoce váží, neboť ho viděl při poslední bitvě projíždět sem a tam mezi kanóny a kartáčovým ohněm, uprostřed ohnivých jíců a byl očitým svědkem toho, že pod ním byli zastřeleni dva koně. To dělá knížeti Lichtensteinovi čest a to, co zde píšu, mám z úst generála Thiebauta, který leží u nás těžce raněn. Večer tohoto dne byl pro mne strašný. O půl osmé byl požární poplach a říkalo se, že u pekaře vedle Černého orla vypukl požár. Víc mrtvých než živých jsme vyběhli z domu já a Häring, přišli jsme do Orlí ulice a našli skutečně oheň, ale ne vedle Černého orla, nýbrž v Hochdemlově domě naproti Černému orla, vedle

³¹ Z franc. = výkupné.

³² Uherská zemská hotovost.

³³ Jedná se plukovníka carské gardy Repnina-Volkonského, zajatého v bitvě.

Slovákova domu, kde hořelo v komíně u pekaře, který tam bydlí. Během půl hodiny byl však oheň šťastně zdušen, a já jsem byl osvobozen od svého nevýslovného strachu.

Moje situace je smutná - již 21 dní nevycházím ze strachu, tísně a hrůzy. Jeden strach a fatalita stíhá druhou a já už bych docela zoufal, kdybych nebyl připraven na všechna lidská trápení a tak říkáje otužil se. Zatím nevím, jestli to dále vydržím. Nelíbí se mi lidé jako pan von Streit. On a jeho žena trčí v poštovním úřadě a ve svém ložumentu jako jezevec ve svém doupěti, a neodvažují se vystrčit hlavu z díry.

Dne 13. prosince. Dnes sem zase přitáhlo 1 800 mužů čerstvého vojska. Nemůžeme se dozvědět, odkud sem přišli. Tři důstojníci, kteří jsou ubytováni u paní von Koflerové říkají, že toto mužstvo patří ke garnizóně, která tu má zůstat až do uzavření míru. Mnoho lidí tvrdí, že tento klid je jen příměřím, které bude trvat jen 2 nebo 3 měsíce a je určen jen k tomu, aby pod záminkou mírového jednání opatřilo francouzskému vojsku zimní kvartýry. Bůhví, co je na té věci pravda!

To, že mám v domě raněného generála, je velmi dobře, neboť jsem proto až do dneška osvobozen od dalších ubytování. Asi k tomu přispělo to, že dělám denně na radnici příšerný rámu a lamentuji, že mě můj nemocný generál zůstane na krku až do dubna a mně tím z toho pojdu velké náklady. Od počátku vstupu francouzské armády jsem už také skutečně spálil okolo devíti sáhů dřeva a pro generála Thiebauta musím opatřovat dřevem 5 pokojů a sporák, na kterém se po celý den vaří. Pro nedostatek fůr a koní nemohu dovézt žádné dřevo, a tak budeme muset brzy zajít chladem.

Dne 14. prosince. Včera večer se odbývaly konference kongresu u ministra Tayleranda a trvaly až do 9 hodin večer. Kníže Johann Lichtenstein nato odjel dnes ráno do Holíče k římskému císaři a je očekáván zase zítra večer nebo v pondělí zpět. Okopy na Špilberku a Kalvarienbergu³⁴ trvají dál. Dnes bylo několika domům před Starobrněnskou branou a na Pekařské ulici naznačeno, že mají být během 24 zcela vyklizeny. Zdá se, že se počítá s jejich demolicí. Vůbec se zdají všechna tato opevňování nasvědčovat, že ze strany Francouzů je stále ještě obava z přepadení. Dnes zase přišla nová vojska, ale ráno mají zase odejít.

Můj raněný generál, který se až dosud choval vždy klidně, začíná být neklidný a klade nové požadavky. Ráno v 10 hodin mne dal požádat, abych za ním přišel a sdělil mi, že potřebuje jednoho sluhu, který by musel být ve dne v noci pro jeho potřebu v předpokoji, dále požadoval dobrou kuchařku, která by mu měla vařit jeho silné polévky a jiná jídla pro nemocné, dále požadoval 8 nebo 10 lahví dobrého červeného vína, které by ho posílilo. Než mu seženu sluhu, bude u něho spát a bdít Karnstädter. Kde seberu kuchařku, ví sám milý Bůh, červené víno dostanu od starého Jesenského. Také požadoval jelenici jako podložku do postele a já jsem mu dal jelenici, kterou měla moje dcera. Prosím jen Boha, aby u toho zůstalo a aby s každým dnem nepřišel na tapetě nový požadavek. Zábavy jeho sluhů stojí beztak dost. Podle všeho se našich milých hostů brzy nezbavíme. Bože, smiluj se nad námi ubohými Brňany! To budou smutné vánoce!

Dne 15. prosince. Vše je při starém. Dnes ráno sem přijel ministr války Berthier, který shání kontribuci a ubytoval se v dikasteriálním domě, kde dříve bydlil císař Napoleon. Vydržování městského velitele generála Pannetiera, ministra Tayleranda a ministra války Berthiera spolu s velitelem moravské armády generálem Souchem³⁵ stojí municipalitu denně 1 000 až 1 200 zlatých. Dnes ráno jsem přišel na poštu a pan Streit mi přivedl pana Riegra z obchodního domu von Wolffsthal z Krakova, který, přijda z Vídně, se chystal, odjet přes Olomouc do Krakova s pasem francouzského velitele Vídně. Prosil jsem ho, aby mi vzal s sebou jeden dopis, napsal jsem ho hned na poště a předal ho panu Riegrovi. Nemohl jsem však pochopit, jak může být pan Rieger tak šťastný, že smí jet přes Olomouc, protože jsem věděl, že přes přední stráž směřem na Olomouc neprojde živá duše. Ptal jsem se pana Riegra, zda už předložil pas z Vídně k vidování u městského velitele. Řekl, že ano. Tím se probudila má zvědavost a já jsem ho poprosil, aby mi ten pas ukázal. Dal mi ho a já jsem ke svému úžasu shledal, že francouzský velitel města ho posílá odtud zase zpět do Vídně. Kdyby s tím teď jel na Olomouc, poštovní koně už byli zapřaženi - byl by od první stráže poslán s pouty jako špion zpět do Brna, jak se to před několika dny stalo jednomu německému pláteníkovi z Čech. Rieger tomu nechtěl věřit, ale já jsem ho zavedl sám ještě jednou ke generálu Pannetierovi, veliteli města, kde se to potvrdilo. Teď nevěděl, kam by měl uložit svůj naložený cestovní povoz, neboť žádný vůz a žádní koně nebyli ve městě jisti před loupeží. Dal jsem vůz odvést do našeho domu, odnesl jsem od něho dvě kola, uschoval jeho kufr a zavazadla v komtoáru, a tak jsem ho zabezpečil. Ať teď vyčká až bude otevřen poštovní kurs do Olomouce. Podle všeho bude na to muset ještě dlouho čekat. Dnes večer se vrátil baron Hentschel s deputací od J. V. našeho císaře z Holíče. Zatím však odešla dnes ráno druhá deputace odsud do Holíče k císaři Františkovi a sice v záležitosti kontribuce, kterou císař Napoleon uložil jenom pro Moravu ve výši 18

³⁴ Dnešní Denisovy sady.

³⁵ Správně Suchetem.

milionů franků, neboli počítáno na základě konvence 36 krejcarů každý frank, sumu 9 milionů a 180 tisíc zlatých. Celá země kolem dokola je vyplundrovaná a vyžraná - všechno obyvatelstvo, vesničané a statky jsou nahé a holé - holé - nevím tedy, kde se zaplacení kontribuce opatří. Smiluj se Bože nad naší ubohou zemičkou! Jsme aspoň na 30 let totálně ruinováni a vyhlídka na budoucnost je pro nás hrozná. Dnes přišla vídeňská pošta ze 17. listopadu, ale dopisy nesmějí být vydány dříve, než za přítomnosti francouzského poštovního komisaře. To se, doufám, stane zítra. Kníže Lichtenstein je dnes v noci očekáván zpět z Holíče a mírový kongres má ráno začít. Rieger od firmy Wolffsthal mne ujišťuje, že vídeňská posádka francouzského vojska narostla teď na 40 000 mužů. Až dosud nepocítili páni Vídeňáci nic z útluhu nepřítelů, ale teď budou mít ty stejné potíže, kterým jsme my ubozí Brňané vystaveni už 27 dní.

Dne 16. prosince. Lichtenstein je zde a vyjednávání pokračuje. Ministr války Berthier je poslán do Vídně a generál Mortier jako velitel francouzské armády na Moravě a bydlí v dikasteriálním domě. Teď čítá posádka v Brně už jen 2 000 mužů, ostatní armáda se stahuje do linie příměří od Prostějova ke Znojmu a Jihlavě atd.

Dne 17. prosince. Všechno je tady při starém. Od Vídně přicházejí téměř denně transporty proviantní mouky, aby se předešlo jejímu nedostatku. Všeobecně začíná chybět víno a je vzácné, po pár várkách nebudeme mít také pivo, protože chybí slad. Telecí se už nedostane žádné - místo dobrého hovězího - maso z poražených krav. Brzy bude všeobecná nouze o potraviny, protože celá země je vysátá. Dříve bylo vidět knížete Lichtensteina přecházet s veselou tváří. V půl šesté přijel ale kurýr od císaře Napoleona s úkolem pro Tayleranda, aby hned přijel do Vídně. Podle kurýrovy výpovědi, má kongres pokračovat a být ukončen v Bratislavě. Jiní tvrdí, že Taylerand má jet do Paříže, aby předložil mírové body francouzskému státnímu senátu. Bůhví, je-li to pravda nebo lež! Kéž už nebesa ukončí všechny tyto útrapy! Dnes mi chtěli dát na uložení ještě jednoho raněného důstojníka, postavil jsem se ale proti tomu úplně vážně a podařilo se mi toho hosta s velkou námahou dostat z krku. Generál se svou čeládkou mne stojí dost.

Dne 18. prosince. Tuto noc odjel ministr Taylerand a dnes zjitra kníže Lichtenstein do Bratislavy. Zde už tedy žádný kongres není. Ráno v 11 hodin se vrátil kníže biskup, který včera odjel s deputací od J. V. císaře Františka z Holíče a na radnici vypravoval, že také J. V. císařovna, která se nachází ve Frýdku, přijede sem, a že zde dvůr stráví zimu, a že není pochyb, že nejen bude vbrzku mír, ale v krátkosti bude celá země vyklizena od nepřítelů. Tato zpráva nás všechny naplnila útechou a my prosíme, aby se to vše vyplnilo.

S mým generálem to začíná být vážné. Jeho zatracená čeládka mi spálila v pěti dnech 3 sáhy dřeva a já jsem dnes měl s jeho komorníkem tak vážnou rozmluvu, že mezi námi brzy doje k násilnostem. Je to nestydatá impertinentní sebranka, na kterou se musí hrubě, když k tomu má člověk dost trpělivosti.

Dne 19. prosince. Nového dnes nic není, až na to, že si na mne můj pan generál stěžoval na místním velitelství, že mu v jeho bytě chybí veškeré pohodlí. Žádal, aby bylo o něj pečováno přiměřeně jeho stavu, aby byl zásobován zvěřinou a abych mu opatřil pro jeho dispozici tři ženské osoby. Municipalita mi to dala na vědomí dekretem, který si chci schovat na věčnou památku. Vyjádřil jsem se, že nejsem žádný kuplíř a že nehodlám víc dělat, než co jsem dosud dělal, protože jsem už vydal 1 300 zl. za předchozí ubytování, a že mne teď zrovna generál stojí měsíčně 450 zl. Má kasa, že je vyčerpaná, a já už nemohu dát víc. Když chce mít generál zvěřinu a drůbež, ať ji municipalita sama opatří. Co to bude mít za následky, toho vyčkáme. Třeba mne dá místní velitel hned zavřít - ale i to chci srdnatě snášet, jen když se vyhnu většímu utrácení, neboť jsem přesvědčen, že požadavky mého milého hosta budou každého dne stoupat, když jim jednou ustoupím. Je to nestydatý národ.

Dne 20. prosince, 21., 22. prosince. Vše po starém - jenom na Špilberku, na Kalvarienbergu pořád 5-600 lidí obšancovává. Na Kalvarienbergu byly nahoře vyházeny a pořád dál směrem dolů dvě řady předprsní a Elsnerův dům nalevo od Brněnské brány, se bourá. Vedle tohoto domu je konsignováno ještě 348 domů na předměstí, které mají být všechny zbořeny. Všech lidí se zmocňuje zoufalství a zdá se, že se naši nepřátelé rozhodli držet se zde v Brně v nejhrošším případě obranou. Je to čest pro naši pevnost, kterou vám rádi přenecháme, a které bychom rádi zabránili. Všechny zahrady u rezidence petrovských kanovníků jsou rozbity a zničeny, mezi nimi i krásná zahrada rajhradských prelátů. Považovali jsme vždy Špilberk a Brno za neudržitelný bod, ale Napoleon a jeho inženýři mu přikládají mimořádnou cenu a považují Brno za maximálně pevné místo, takže město i okolí velmi chválí a říkají, že je to jediné místo ze všech dosud navštívených zemí, které má největší podobnost s Paříží a okolím Paříže.

Dne 20. požadoval komisař, který je zde kvůli kontribuci, hrubě a s velkým povykem 200 000 zlatých a conto výpalného na radnici. Konalo se shromáždění a kolovala subskripce, aby se majetní obyvatelé vyjádřili, kolik chtějí přispět. Letmayer se zavázal k 3 000 zl., Bachner, Gach 1 000 zl., Grabe 1 500 zl., Reichel 500 zl., Satler 300 zl., Gastl 200 zl. atd. Mne se ještě neptali, ale vyslovím se pro 150 nebo 200 zl.,

jako Gastl, i když on má o jeden dům víc. Peníze leží připraveny, ale komisař je ještě nežádal. Toho večera, co byl komisař na radnici tak brutální, odešla deputace do Vídně k císaři Napoleonovi a nebyla ani hodinu pryč, když přišel od velitele rozkaz, že nesmějí být puštěni - ale ptáčekové už uletěli. Deputace se skládá z těchto osob: kníže biskup Schrattenbach, hrabě Petr Blümegen, hrabě Johann Taaffe, pan Greisinger a pan doktor Feistmantel. Mají za úkol připomenout císaři Napoleonovi jeho ústní slib, že Brno osvobodí od všeho výpalného a spokojí se tím, když bude jeho armáda náležitě zásobena a prosit ho o shovívavost. Jestliže u něho nepořídí, pak mají za úkol (od moravských panů zemských stavů) ve Vídni vyzvednout peníze pod garancí zemských stavů na 6 procent, aby mohla být kontribuce uhrazena. Kdyby se ani to nepodařilo, pak mají za úkol odjet konečně do Holíče k J. V. císaři Františkovi a zde poprosit o pomoc a podporu. Dej Bože, ať se jedno nebo druhé šťastně podaří, jinak jsme na všechny případy nešťastní.

Dne 22. přijel první dostavník z Vídně, jestli bude smět jet dál, toho vyčkáme. Streit dnes v té věci 3 hodiny jednal a rozhodnutí o tom padne teprve zítra. Konduktér Leibl ujišťuje, že princ Karel stojí se 180 000 muži u Fischmentu a nechce nic slyšet o míru - že se s ním spojila uherská insurrekce atd.

Dne 23., 24. a 25 prosince. Rieger byl 19. povolán k veliteli. Ten se odvolával na generála Godinota³⁶, který prohlásil pas za falešný a nařídil odvést Riegra na Špilberk. S námahou mohl dosáhnout toho, že ho stráž dovedla v 6 hodin na poštu. Byl jsem zrovna u Streita a divili jsme se nad touto novinkou. Streit šel ke Godinotovi, zaručil se za něj a dosáhl konečně toho, že byl propuštěn. Dne 23. musel však přesto s dvěma muži stráže poštou zpět do Vídně, přišel však 25. znovu zpět. Vídeňský guvernér maršál Clerke³⁷ potvrdil starý pas, vepsal Godinotovi silnou výtku a zítra ráno odjede konečně Rieger do Krakova. Doktor Feistmantel psal z Vídně, že deputace, která odjela do Vídně a při které se nachází, byla ve Vídni silně odmítnuta, zda ze strachu nebo z ochlazení, to nenapsal. Dále píše, že deputace neměla dosud žádnou audienci u císaře Napoleona, a že je nejisté, kdy se vrátí.

Dne 25. jsem byl volán ke kontribuční daňové komisi a požadovalo se ode mne 500 zl. daně navíc ke kontribuci. Kníže Salm byl mluvčím ze strany zemských stavů. Vyjádřil jsem s velkou vážností a částečně také s vnitřní zlobou, že nemohu pochopit, jak se může ukládat měšťanovi, který měl už s ubytováním výlohy téměř 2 000 zl., ještě kontribuce 500 zl., že nemohu přistoupit na víc než na 100 zl. Po mnoha sporech a vzájemných představách uvolil jsem se konečně k příspěvku 150 zl., které jsem také hned musel vyplatit. V mé přítomnosti byly uloženy tyto poplatky: pan Schulz 2 000 zl. - pan Hocke 2 000 zl. - pan Pachner 1 000 zl. - pan Gach 1 000 zl. - kožař Letmayer 2 000 zl. - detto pro celý kožařský cech 7 800 zl. - Gastl 200 zl. - hrabě Braida, zemský rada 50 zl. - hrabě Czejka 200 zl. - hrabě Louis Žerotín a Fürstenberg 5 000 zl., hrabě Žerotín 1 000 zl. - starý hrabě Chorinský 1 000 zl. - mladý detto 1 000 zl. - hrabě Sereni 1 000 zl. - hrabě Lamberk 300 zl. - hrabě Dietrichstein 300 zl. - kníže Salm 2 000 zl. - hrabě Blümegen 2 000 zl. - vedle mnohých, kteří mne nenapadají, neboť hluk na municipalitě byl tak velký, že nebylo slyšet vlastního slova, vše bylo v pozdvižení a pohled na toto všeobecné ohlušení byl skličující.

Dne 26. Dnes bylo odevzdáno 150 000 zl. maršálu Mortierovi jako kontribuce. Rieger zjítra odjel a já jsem mu dal balík novoročních přání od Haše v Praze a vázané dvaatřicetiny a prstový kalendář spolu s dopisem adresovaným Vám. Generál Strauch a baron Waldstätten, kapitán generálního štábu, jsou zde, aby vyjednávali kvůli odkoupení kanónů a munice, které zde byly zabaveny. Práce na okopech a opevnění města stále pokračují. Dům obchodníka Elsnera před Brněnskou branou i se zahradou, který dal rozšířit a nově vystavět, a který ho přišel na 10 000 zl., je už zcela stržen.

Dne 27. prosince. Hned zrána se rozkřiklo, že je mír - francouzští důstojníci to sami všude rozhlašují a sami nad tím projevují radost. Krajský hejtman von Manner přišel dnes z Holíče - hlavního stanu našeho císaře - a přinesl rozkaz od našeho guvernéra hraběte Lažanského³⁸ municipalitě, že má dbát na očistu města, protože v nejbližších dnech vstoupí rakouské císařské vojsko a přijedou Jejich Veličenstva císař a císařovna. Tato zpráva nás všechny naplnila nadšením a radostí. Včera ještě rekvíroval maršál Mortier 3 000 věder vína a 65 kolesek. všechny vozy byly zabaveny a z 3 000 věder vína bylo 70 věder odvezeno, které byly také hned na Dominikánském náměstí od komisařů rozprodány po zlatce máz. Notabene byly tyto rekvizice ohlášeny všechny pod trestem smrti!!!

Dne 28. prosince. Přes všechny zprávy o míru se francouzské vojské nehýbe z místa. Diligence z Vídně, která je tu už 8 dní, nedostala povolení k odjezdu do Krakova. Dnes se říká, že princ Karel jel do Vídně a

³⁶ Správně Oudinota.

³⁷ Správně generál Clarke - nebyl maršálem.

³⁸ Prokop hrabě Lažanský byl moravsko-slezským gubernátorem a zemským prezidentem od roku 1805. Svůj úřad vykonával v letech 1805-1813.

císař Napoleon, že mu jel naproti až do Stammersdorfu, aby mu prokázal svou úctu. Já jsem svědkem vysoké úcty, kterou mají Francouzi k princovi Karlovi. U nás v domě bylo 36 mužů francouzské císařské gardy, mezi nimiž bylo mnoho Italů. Protože jsem s nimi často mluvil o různých věcech a někdy přišla řeč na prince Karla, tehdy někteří z nich na znamení úcty smekli klobouk. To považuji za největší důkaz skutečné zásluhy, když i nepřátelé jsou proniknuti úctou.

Můj ubytovaný generál Thiebaut naznačuje, že by chtěl změnit kvartýr. Držím mu už 14 dní vlastní kuchářku a jeden speciální člověk se mu stará o všemožné pohodlí, a není mu to ještě dost. Pro Boha! Když nechce zůstat, tak ať jde, 30 řadových vojáků mě nebude tolik stát, jako on se svou čeládkou.

Dekret zdejší municipality najdete při svém příchodu v krásném pozlaceném rámu jak dělá parádu - schovávám ho na věčnou památku, jak moudře úřaduje naše municipalita, pověšený v komtoáru, jak jsem jako Váš zástupce dostal rozkaz dělat svému hostu dodavatele děvek ex officio. Hnilobná horečka a silné epidemie zde všude přibývají, což u nás vyvolává velký strach. Starý baron Schröfl, pan Pemsel a přes 30 známých osob zde v posledních dnech zemřelo; následek nezdravého vzduchu a přibývajících nákaz z mnoha špitálů, které jsou plné nemocných a raněných a také následek velikého sklíčení a malomyslnosti, která napadla všechny zdejší obyvatele, neboť není vidět konce strašné bídy. Bože, stůj při nás nadále!

Dne 29., 30. a 31. prosince. Chvála Bohu! Je mír. Dne 30. ráno objevil se zde Extrablatt z Vídně (který jsem dal hned přetisknout německy a česky) se zprávou, že byl podepsán mír. Ve 4 hodiny odpoledne mne dal zavolat dvorní rada baron Roden a zakázal mi prodej, neboť on jako šéf gouvernementu nemá ještě o tom žádnou oficiální zprávu. Mezitím však bylo už 1 200 kusů prodáno a já jsem požadoval, aby byl sebrán také otisk Gastlův³⁹, když mi není prodej povolen, což se také stalo. Nejkrásnější na této historce bylo, že municipalita, a také baron Hentschel, radové Urban, Forgatsch, Gerst a sekretář Cerroni byli při tom, mi ve stejnou dobu povolila prodej Extrablattu, který mi baron Roden zakázal prodávat, a ještě mne k tomu povzbudila. Byl jsem povolán 3 krát k baronu Rodenovi a 4 krát na municipalitu a už jsem si myslel, že z rozčilení a únavy onemocním. Francouzi dávali kvůli míru najevo tolik radosti jako my Brňané sami. Podle všeobecné pověsti bude Brno do 8. ledna od našich hostů vyklizeno. Šťastnou cestu! Generál Thiebaut se konečně vystěhoval a sice k madame Häringové k Zlaté lodi. Zbavil jsem se tohoto drahého hosta právě včas. Rozešli jsme se však jako dobří přátelé a já jsem ho už musel dvakrát navštívit, protože pro mne poslal. Má také u sebe nějaké přikrývky a polštáře, které má ode mne. Madame Häringové bude na krku ještě asi několik týdnů, kteréhožto štěstí jsme ušetřeni. Kromě těch 150 000 zlatých, které byly zaplacené ke kontribuci, se už nebude platit nic a zbytek, který má být ještě zaplacen, převezme císař a zčásti princ Albert. Je pravda, že za brzké uzavření míru nevděčíme ničemu jinému, než důležitému příspěví prince Karla. Císař Napoleon prý poctil prince Karla kordem mimořádně velké ceny, aby mu dokázal bezmeznou úctu.

Dne 1. ledna 1806. Dnes v noci ve 12 hodin byla na Velkém náměstí turecká muzika kvůli příchodu Nového roku. Mír už skutečně je, ale zde ještě nebyl oznámen. Z Vídně přišla proklamace německá a francouzská od císaře Napoleona, jejíž jeden exemplář přikládám. Chci ji hned přetisknout, ale váhám ještě, neboť v ní je pár výrazů, které se týkají našeho monarchy a ministrů a jsou to narážky. Sám generál Thiebaut (ten nepřátelský generál) mne od toho zrazuje a přece Gastl byl tak nestydatý, že tuto proklamaci přetiskl.

Dne 2. ledna. Dnes šla delegace občanů k baronu Rodenovi a požadovala vážně a s důrazem oznámení míru. Po mnoha okolcích si vynutila, aby byl učiněn konec francouzským rekvizicím. Ve 4 hodiny odpoledne oznámil tedy baron Roden na radnici mír a zítra se má objevit na všech náměstích veřejná vyhláška.

Dne 3. ledna. Odpoledne v půl třetí vyrukovala kompanie měšťanské milice, stavovští trubači a bubeníci šli v čele a sekretář Cerroni přečetl přiloženou proklamaci před dikasteriálním domem, na Dominikánském náměstí, na Zelném trhu a z okna radnice německy a česky. Asi 50 až 60 kluků křičelo *vivat*, ale jinak nikdo. Všichni ostatní lidé byli smutní a tiší a průvod byl provázen jen málo lidmi, tu jsem si všiml, že mnozí Francouzi projevovali obzvláštní radost nad mírem. S mnohými jsem mluvil a všichni mne ujišťovali, že jsou velmi rádi, že se vrátí zase domů.

V minoritském klášteře zemřelo za pět dní 7 minoritů, mezi nimi bývalý provinciál a páter Oswald, 4 jsou těžce nemocní a pochybuje se o jejich uzdravení. Kapucíni jsou až na tři všichni na smrt nemocní. Toto jsou všechno následky mnoha nemocných, kteří jsou uloženi v těchto klášteřích. Také chirurgus Thalheim byl dnes pochován a jeden syn doktora Kaisera; chirurgus Wikert umírá. Celkem už zemřelo přes 60 známých lidí na epidemii a ze strachu a tísně. V pondělí zemřelo v zábrdovickém vojenském špitále v jeden den 110 raněných a nemocných Francouzů. Ať nám Bůh nadále pomáhá!

³⁹ Johann Georg Gastl, brněnský tiskař a knihkupec.

Dne 4. ledna. Bůh budiž pochválen a veleben, že Vám mohu konečně napsat po dlouhých útrpných 47 dnech, které jsme museli prožít v pařátech hrozných, pyšných a zlých nepřátel. Dnes byl poprvé otevřen poštovní kurs přes Olomouc a já se hned chápu té příležitosti, abych Vám oznámil, že zázrakem ještě žiji, že já a se mnou všichni obyvatelé Brna jsme nepopsatelně mnoho vystáli a vytrpěli a že kvůli řádící nákaze a epidemickým nemocem ještě nejsme mimo nebezpečí života. Minoritský klášter vymřel až na 4 patres. Kapucíni leží všichni až na tři na smrt. V těchto dvou kláštorech bylo uloženo 1 000 raněných Rusů a Francouzů. V sále Reduty 1 200. Přes 60 osob, samí známí, zemřeli ze strachu a malomyslnosti, které Vám všechny jmenovitě uvedu. Můj deník z 15. listopadu Vám posílám s sebou, z čehož zvíte komplikované události každého dne a naše trapné utrpení. Paní von Koflerová byla na pokraji hrobu, ale zase se zotavila; výdaje za ubytování činí okolo 1 000 zl. Také Váš dům byl strašně zřízen. Zpočátku jsem měl v domě 80 mužů spolu s důstojníky a koni a od 3. prosince až do 30. jednoho těžce raněného generála s doktorem, 14 koní a sluhů. Můj účet následuje a dopadá ve srovnání s ostatními majiteli domů ještě velmi mírně a já si gratuluji, že jsem s nebezpečím, ale pomocí různých manévrů, přece dosti ušetřil. Prodejem mnoha neokolkovaných kalendářů mezitím a úsporou kolků se zase malá část výdajů vrátila, neboť prodávám kalendáře za stejnou cenu jako kdyby byly kolkovány.

Baron Hentschel měl, jak známo dva pěkné kočárové koně, ty se líbily jednomu plukovníkovi, dal je odvést a poslal mu za ně chromého fuchse a polomrtvého šimla, třetího dne nato mu však byly i tyto dva koně odvedeny i se žebříňákem a on je teď bez koní.

Právě když jsem včera chtěl expedovat dopis, měl jsem hrozný výstup: o půl čtvrté mi byl nakvartýrován generál La Sale⁴⁰ s 16 koni, třem adjutanty, dvěma důstojníky a celou svou suitou. Já jsem se bránil, přišel jsem do velkého sporu s jedním generálovým kapitánem až skoro do rvačky, a to tak daleko, že on na mne vytáhl šavli. Běžel jsem nato ke generálu Pannetierovi (městskému veliteli) a na municipalitu, zapřísahal jsem se, láteřil a prosil o zbavení ubytování, ale nic nepomohlo, musel jsem si ty d'ábly nechat. Jsem polomrtvý a ten nový útok mne velmi silně sebral. Dal jsem hned zavolat doktora Gertelgrubera, který mi cosi předepsal, po čem se cítím lépe. Doufám, že se mi nic nestane. Kéž Bůh vysvobodí mne a nás všechny od tohoto nevýslovného trápení!

Dne 6. ledna. Včerejší den a noc byly pro mne hrozné. Co se tu sežralo a vychlastalo a co jsme všichni vystáli, to nemohu popsat. Generál La Sale je vtělený d'ábel.

Po všem žraní a chlastání vypil docela sám ještě v 7 hodin večer jednu láhev rumu, kterou jsem musel sehnat a zaplatit à 4 zl. 40 kr. a přišel v půl desáté ještě se třemi generály a 15 důstojníky a spolu se šesti milosrdnými sestrami domů. Tady požadoval punč, dorty a arak. Karnstädter a Müller přinesli všechno okolo jedenácté hodiny, protože jsem to však nechtěl zaplatit, tak to tedy nakonec zaplatili ti neřádi sami. Kdyby se baronesa Hentschelová modlila deset let, tak nevymodlí ty dobré kousky, které byly spáchány dnes v noci v domě. V 11 hodin jsou ti lidé pryč, poté co ještě dnes ráno až k hnu su žrali a chlastali. Já jsem bohudík při celém tom smutném sodomitském životě ještě neonemocněl, třebaže moje síly jsou vyčerpány. Bůhví jakou krásnou ubytovací povinností mne ještě nebesa obšťastní. Bůh mne i nadále ochraňuj!

Dnes dorazilo nových 1 200 mužů z Vyškova. Je mír a přece musíme být odřeni až na kost. Ať se v tom vyzná milý Bůh!

Dne 7. ledna. Chvála Bohu! Dnes jsem v důsledku svých proseb a lamentací na municipalitě zůstal bez ubytování. Včera přišlo sem zase 2 000 mužů ze Zdounek a Kroměříže a byli ubytováni. Včera večer se říkalo, že dnes ráno půjdou zase dál, ale dnes se říká, že jejich odchod bude zítra. Dvorní rada Reichmann byl zde a dnes zjitra přijel kníže Schwarzenberg z Vídně, aby urychlil vyklizení Moravy. Ale maršál Mortier (krajně brutální muž) prohlásil, že nedostal od ministra války Berthiera žádný rozkaz. Mortier teď požaduje nějakých 30 vozů pro důstojníky a chce si vzít pro sebe násilím galakočár guvernéra hraběte Lažanského, který stojí několik tisíc zlatých a je docela nový. S námahou ho mohl zachránit baron Roden tím, že mu dal do chřtánu svůj vlastní galakočár. Můj generál La Sale včera sbalil ručníky, lžice a přibory a odnesl. Ztracená lupičská banda! Ať nás Bůh konečně vysvobodí od tohoto národa! Dnes v noci zde došlo k mnoha krádežím a výstřednostem.

Dne 9. ledna. Francouzi jsou ještě tady. Dnes přišli na municipalitu stěžovat si poranění občané z předměstí a byli od našeho čistého dvorního komisaře Rodena odkázáni k francouzskému městskému veliteli, kde nic nepořídili. Denně se dějí velké výstřelky. Dnes se říká, že do soboty bude Brno vyklizeno. Maršál Mortier dal včera za bílého dne zatknout osmi vojáky obchodníka Haringa a hrozil mu 50 ranami, jak se říká, v záležitosti dodávky, kterou převzal, ale chce ji bez zaplacení. Jiní říkají, že Mortier od něj žádal

⁴⁰ Správně Lasalle.

šampaňské a Häring měl prohlásit, že má víno pro sebe a pan maršál může pít vodu. Pravdu se nemohu dozvědět, a věřím spíš té první příčině. Avšak Häringův žert těší všechny lidi, protože on je impertinentní chlap.

Zvláštní partikulace

Podle výpovědi generála Rappa, jednoho Alsasana, který bydlel u doktora Fessla, byly první jednotky Francouzů, které sem přitáhly plny strachu, neboť neměly téměř žádnou municii. Celá armáda neměla skoro žádný prach, žádné olovo a žádné patrony. Údiv nepřátel byl velký, když zde našli všeho veliké zásoby a divili se, že jsme neudělali prach nepotřebný tím, že bychom ho byli namočili. Nepřátelé sotva přišli a už tu hned byli špatní lidé, kteří jim vyhradili co bylo schováno a zakopáno. Tak našli na Špilberku zahrabané železné pece, velké množství olova, erární věci, dokonce i účetní knihy císařské ekonomie byly nalezeny, ze kterých se dozvěděli, v kterých soukromých rukách zůstaly nedokončené erární zakázky. Ty byly vyžádány pod trestem smrti a vše muselo být během 24 hodin vydáno. Zrádci jsou dobře zapsáni policií a po obnovení klidu budeme mít pěkné exekuce. Jakému nebezpečí jsme byli vystaveni v den slavkovské bitvy, dokazuje doznání generála Macona, našeho prvního místního velitele, který vyprávěl několik dní po bitvě panu Gerschbauerovi, v jehož domě na náměstí měl byt, že my Brňané máme děkovat Bohu, že bitva 2. prosince dopadla příznivě pro Francouze, neboť generální rozkaz zněl: „při nepříznivém výsledku bitvy se vrhnout do města, podpálit nejdříve předměstí, aby byl kryt ústup a pak samotné město. Představte si jen to drancování a pak ten zuřivý vpád Rusů, jakož i tu řeč ve městě, která by následovala, a pak máte hotový obraz posledního soudu. Na člověka padá hrůza, když na to jen trochu pomyslí.

Bohatý fabrikant a barvíř Scholz byl napaden holou šavlí, protože byl udán, že schoval mnoho erárního sukna, ale dostal se s toho bez dalšího týrání. Žena pana Hofmanna, společníka pana Pachnera, zemřela leknutím a tak i mnoho mužů a žen. Moje ubohá žena přestála také velký strach. Večer 23. prosince v 6 hodin byla se svou děvečkou sama doma, zatím co já jsem byl ve Vašem domě, abych zabránil novým ubytováním. Naráz přišlo 12 mužů s ubytovacím lístkem do mého domu a chtěli se násilím uložívat v mém bytě. Jelikož byly naše dveře zavřeny, chtěli je vylomit, když přišel pan Satler a odvedl je do určené místnosti. Když jsem přišel domů, našel jsem svou ubohou ženu polomrtvou strachem a ona musela ležet tři dny v posteli. Takových výstupů byl bezpočet ve všech domech. Mnoho občanů zemřelo z toho, že museli střežit raněné a nemocné Rusy a Francouze a dostali z toho hnilobnou horečku a špitálovou horečku. Seznam nejznámějších zemřelých přikládám dál.

Ubohý guberniální rada Gerst leží na smrt z mrzutosti s dvorním radou Rodenem a ze žluči, kterou musel spolknout u municipality. Také purkmistr Czikan leží od čtvrtého dne příchodu Francouzů velmi těžce nemocný. Vření a nespokojenost všech občanů zde je velmi velké, neboť u municipality není žádné zastání a žádná pomoc. To bude mít nadále ještě nepřijemné následky.

Dnes kolem poledne přijel pobočník kníže Lichtenstein, aby vážně jednal s maršálem Mortierem o odchodu Francouzů. Říká se, že Mortier měl odpovědět, že sám dosud neobdržel v této věci od ministra války Berthiera žádné rozkazy o odchodu. Co z toho vzejde, ví jen sám milý Bůh. Teď ve tři hodiny odjel hrabě Petr Blümegen zvláštní poštou do Holíče, rozumí se k Jeho císařskému Veličenstvu v záležitosti tohoto odchodu.

Dnes v noci došlo ve městě i v předměstí k mnohým výstřelkům a též několika pokusům a vloupáním do několika krámů a domů, avšak celkem nic nebylo uloupeno. Jsme teď uprostřed velké loupežnické bandy, čítající 3 000 mužů. Aby lid nezmalomyslněl tím, že umírá tolik lidí, bylo dnešním dnem zakázáno zvonit umíráčkem víckrát než jednou denně a přiznávátkem pak vůbec ne. Takové jsou tedy okolnosti, které každého myslícího člověka naplňují hrůzou a zděšením. Kéž Bůh obrátí vše k lepšímu!

Dne 11. ledna. Dnes vyšlo ještě několik všeobecných francouzských rozkazů a seznam dosud známých mrtvých, kteří se stali obětmi nepřátelské okupace. Generál Diesbach prokázal až do svého konce, že byl velkým rakouským hrdinou, neboť zemřel hrůzou před Francouzi, ač mu nebyl zkriven ani vlásek. Včera šla k maršálu Mortierovi deputace kvůli vyklizení města, ale ten spustil starou písničku o tom, že nemá žádné rozkazy o odchodu z města, a když k němu dnes ráno přišla další deputace, prohlásil, že je nucen ubytovat ve městě ještě další pluk z venkova, který tam už nemá co jíst. Bože, smiluj se nad námi! Ráno byly poraženi poslední volí, a až budou snědzeni, tak nebudeme mít ve městě žádné maso.

Dne 12. ledna. Te Deum Laudamus! Dábel si dnes ráno odvedl většinu našich trýznitelů a zbytek bude ještě dnes následovat. Včera večer kolem 5. hodiny přijel z Vídně od ministra války Berthiera francouzský plukovník s rozkazem o okamžitém vyklizení města a opuštění země. Dnes ráno již tedy odcházely některé oddíly a zbylé budou následovat dnes večer. Maršál Mortier je pryč od 11 hodin. Místní velitel generál

Pannetier je ještě zde, ale odjede zítra. Zůstane zde jen malý sbor 2 nebo 3 set francouzských mužů, aby střežil a odtransportoval raněné Francouze. Stolování maršála Mortiera po dobu jeho pobytu stála municipalitu přes 6 000 a stolování místního velitele přes 5 000 zlatých.

Měšťanská milice převzala dnes ráno hlavní strážnici a strážnice u městských bran a měšťanská vlajka vlaje před hlavní strážnicí. Špilberk se vším všudy převzali a obsadili rakouští dělostřelci. Bohu budiž chvála a díky! Obávám se, abych radostí neonemocněl.

Zítra oslavíme se Strüffovými a milým Häringem den našeho vysvobození a chceme přitom vyprázdnit sklenku dobrého vína na Vaše všestranné zdraví a na Vaše lepší příští.

Mrtví

Paní Hoheneisenová - paní von Barschova - starý baron Schröfl - generál Diesbach - pan von Pemsel - pan Waniek, policejní komisař - mladý Kaiser - paní Hofmannová von Pachner - pan Foret, kancelista - pan Mayerhöfer, kancelista - paní Schmakalinová - syn kavárníka Kurze - pan Peschka, bratr obchodníka - Patres: Pavel, Fabian, Wolfgang, Oswald, Angelus, Theodor, Rochus, Prosper, Dionysius - 3 kapucíni - 3 augustiniáni - matka Magdalena od sv. Josefa - Badstüberové otec, syn a dcera - pan Thalheim, chirurgus a dva pomocníci - starý Taumann, kominík - Hardeck, řezník - kožařka Hanowetzová - Portzer, čalouník - rukavičkářka Schwarzová - rukavičkářka Karnessinová - prýmkař Pöschel - lazebník Bayer - krejčí Pospischill, ubitý Francouzi napolo k smrti - krejčí Morawetz - krejčí Pohanka - stolař Schwartz - stolař Frömel - hostinská von Pitschmannová - krejčí Schmalz, syn - Weinert, příštipkář - krejčí Schröder - krejčová Klugeová - krejčí Pokorný - 2 kartáčníci - hejtmanová Hindingerová - jedna dcera řezníka - jedna obchodnice se zvěřinou - cukrářka naproti nám - pan kancelista Schey - kromě toho přes 200 neznámých v předměstí a dva až 3 000 Rusů a Francouzů. Mnoho jich ještě leží a čekají na smrt.

Vyúčtování denních výdajů

Dne 19. listopadu:

15 liber hovězího a 15 liber skopového masa 5 zl. 39 kr. Svíčky 3 libry 1 zl. 39 kr. Zemáky 45 kr. 5 liber sýra 1 zl. 30 kr. 30 bochníků chleba 9 zl. Housky a roháčky 1 zl. 12. kr. Různé 36 kr. 6 mázů pálenky 7 zl. 12 kr. Mouka a tuk na knedlíky 1 zl. 30 kr. 46 mázů vína 23 zl. - **51 zl. 54 kr.**

Dne 20. listopadu:

32 liber masa 5 zl. 52 kr. Čočka 1 zl 36 kr. Housky 48 kr. 7 mázů pálenky 8 zl. 24 kr. Chleba 5 zl. 42 kr. 2 mázy vína pro generála Duboula k Černému orlu 1 zl 36 kr. Lůj 1 zl. 20 kr. 2 1/2 mázu pálenky 3 zl. Večer maso 10 liber 4 zl. 44 kr. Chléb 3 zl. 54 kr. Zemáky 1 zl. 20 kr. Zelí 36 kr. Svíčky (světlo) 1 zl. 6 kr. Oves 1 1/2 měřice 8 zl. 30 kr. Seno 2 centy 8 zl. 30 kr. Pongratzovi první večer za seno, slámu a oves 8 zl 41 kr. 72 mázů vína 43 zl. 12 kr. - **108 zl. 51 kr.**

Dne 21. listopadu:

Ráno pálenka v 6 hod. 5 zl. v poledne 4 mázy pálenky 6 zl. 8 feniků (půlkrejcarů-trojníků). Voskové svíce k osvětlení pro důstojníky 14 zl. 24 kr. Chléb a housky 5 zl. 38 kr. 2 myslivcům místo kávy 1 zl. 12 kr. 36 liber masa 6 zl. 36 kr. Chléb 25 bochníků mimo 7 zl. 30 kr. 4 libry svíček 2 zl. 15 kr. Čočka 4 mázy 1 zl. 36 kr. Zelí a zemáky 45 kr. Housky do polévky 36 kr. Sýru 4 libry 54 kr. Sůl, tuk 24 kr. Hrnce a 1 rendlík 12 zl. 9 kr. 10 ubytovaných granátníků odbyto 10 zl. Štípání dříví 2 zl. 30 kr. Kuchařce na výpomoc 1 zl. 30 kr. 76 mázů vína 45 zl. 36 kr. - bez voskových svíček **99 zl. 8 kr.**

Dne 22. listopadu:

36 gardistům místo vína a stravy 36 zl. 10 mužům místo vína a stravy 5 zl. 10 mužům za maso a chléb 3 zl. 27 kr. - **44 zl. 27 kr.**

Dne 23. listopadu:

36 mužům spolu 25 zl. 10 mužům 5 zl. Svíčky 33 kr. - **30 zl. 33 kr.**

Dne 24. listopadu:

36 mužům spolu 25 zl. 10 mužům 5 zl. Zemáky 2 zl. 6 kr. Sůl 2 zl 28 kr. Svíčky 33 kr. - **35 zl. 7 kr.**

Dne 25. listopadu:

Pro jednoho důstojníka 3 koně, 1 sluhu, večeri od Orla **1 zl. (???)** 30 kr. Víno 48 kr. Chléb 18 kr. Seno 1 zl. 45 kr. Víno a chleba pro sluhu 48 kr. - **5 zl. 9 kr.**

Dne 26. listopadu:

41 gardistům 30 zl. Svíčky 33 kr. 1 libra svíček navíc 33 kr. 1 chod jídla pro důstojníka 2 zl 40 kr. 2 libry masa 22 kr., k tomu zelenina 18 kr. 1 kuře (slepička) 36 kr. Chléb, salám, salát 45 kr. 3 mázy vína 2 zl. 24 kr. Víno a chleba pro sloužící 54 kr. Káva 24 kr. - **39 zl. 29 kr.**

Dne 27. listopadu:

41 gardistům usmlouváno 23 zl. Svíčky 30 kr. pro 1 důstojníka 2 libry skopového a 1 libra hovězího masa 36 kr. Káva 36 kr. 1 máz vína ráno 48 kr. Studená pečeně 24 kr. Rýže na vaření 24 kr. Chleba a housky 20 kr. 1 máz vína 48 kr. Jablka a salát 16 kr. Sloužícímu 2 mázy vína 1 zl. 12 kr. Maso, chleba, zeleninový příkrm 32 kr. Praní 24. kr. - **29. zl. 50 kr.**

Dne 28. listopadu:

36 gardistům jen 15 zl. Pro důstojníky spolu se sluhou oběd, snídaně a večere spolu s vínem 5 zl. 32 kr. - **20 zl. 32 kr.**

Dne 29. listopadu:

Pro nemocné gardisty 2 libry masa 24 kr. Zeleninový příkrm 9 kr. Chleba, víno a svíčky 1 zl. 19. kr. - 1 zl. 50 kr.

Dne 30. listopadu:

2 nemocní gardisté maso 22 kr. Zeleninový příkrm 12 kr. Chléb 18 kr. Víno a svíčky 2 zl. 11 kr. - **3 zl. 3 kr.**

Dne 1. prosince:

2 nemocní gardisté strava a víno 2 zl. 20 kr. Dřevěný olej do lampy 7 kr. Seno pro důstojníka 36 kr. Stolaři za 8 dřevěných židlí 5 zl - **8 zl. 3 kr.**

Dne 2. prosince:

2 nemocní gardisté zaopatření a víno 2 zl. 20 kr. Olej a svíčky 14 kr. ŠTípání dřeva 2 zl. - **4 zl. 34 kr.**

Dne 3. prosince:

2 nemocní gardisté zaopatření a víno 2 zl. 15 kr. Umytí místnosti 36 kr. Praní 32 kr. Kuchyňské nářadí pro generála Thiebauta 1 zl. 51 kr. Seno a sláma za první večer 3 zl. 18 kr. 3 libry litých a 1 libra obyčejných svíček 2 zl. 18 kr. Housky 18 kr. Víno a pivo pro sluhu 1 zl. Olej pro noční osvětlení 9 kr. Vypůjčení prostěradel 1 zl. 30 kr. - **13 zl. 47 kr.**

Dne 4. prosince:

2 nemocní gardisté zaopatření 2 zl. 12 kr., generál Thiebaut s 1 doktorem, 5 sluhy, 3 jízdními sluhy a 14 koňmi. Káva pro doktora a komorníka 48 kr. 2 mázy vína 1 zl. 12 kr. Sluhům pivo 20 kr. Chleba 42 kr. Olej 9 kr. - **5 zl. 23 kr.**

Dne 5. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 32 kr. 2 1/2 mázy vína 1 zl. 30 kr. 1 1/2 mázu pro generála 30 kr. 1 stonková sklenice 9 kr. 4 libry telecího masa 52 kr. Pivo pro služebníky 20 kr. Pivo pro 8 mužů doprovodu 40 kr. Chleba a housky 32 kr. Praní 24 kr. Sůl 20 kr. Olej 9 kr. Dovoz dřeva 3 zl. 30 kr. - **9 zl. 44 kr.**

Dne 6. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 32 kr. Víno 1 zl. 30 kr. Chleba a housky 26 kr. 3 libry skopového masa 36 kr. Pivo pro sluhu 40 kr. Olej 9 kr. - **3 zl. 53 kr.**

Dne 7. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 32 kr. Víno 1 zl. 12 kr. Chleba a housky 20 kr. Pivo pro sluhu 40 kr. 3 libry pečeně 39 kr. Olej 9 kr. Sůl 12 kr. 2 citrony 24 kr. Sláma 1 zl. 4 libry svíček 36 kr. 4 libry obyčejných svíček 30 kr. - **9 zl. 2 kr.**

Dne 8. prosince:

1 libra voskových svíček 1 zl. 48 kr. Káva pro doktora a komorníka 32 kr. Víno 1 zl. 30 kr. Pivo pro sluhu 40 kr. Chleba a housky 20 kr. 3 libry skopového 36 kr. Olej 9 kr. Sůl 12 kr. - **5 zl. 47 kr.**

Dne 9. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 32 kr. 2 mázy vína 1 zl. 12 kr. 4 libry skopového 44 kr. Housky 8 kr. Pivo pro sluhu 40 kr. Olej 9 kr. - **3 zl. 25 kr.**

Dne 10. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 32 kr. 2 mázy vína 1 zl. 12 kr. Chleba 18 kr. Pivo pro sluhu 40 kr. Olej 9 kr. Sůl 10 kr. - **3 zl. 1 kr.**

Dne 12. prosince:

Řezání dřeva 1 zl. 45 kr. Jeden hrnec 12 kr. 6 talířů, 4 mísy, 1 cukřenka, vše od Steinguta pro generála 4 zl. 15kr. - **6 zl. 12 kr.**

Dne 11. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 32 zl. 2 mázy vína 1 zl. 20 kr. 3 libry zvěřiny 1 zl. 12 kr. Houska a chleba 12 kr. Pivo pro sluhu 40 kr. Olej 9 kr. - **4 zl. 11. kr.**

Dne 12. prosince:

Dovoz dřeva 1 zl. 36 kr. Řezání dřeva 1 zl. Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 2 1/2 mázu vína 1 zl. 40 kr. Maso 33 kr. Houska 8 kr. Pivo pro sluhu 32 kr. Olej 9 kr. - **6 zl. 14 kr.**

Dne 13. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 2 mázy vína 1 zl. 20 kr. Pivo pro sluhu 32 kr. Houska 8 kr. 3 libry skopového 33 kr. Olej 9 kr. Jeden hrnec 8 kr. Sýr 1 zl. - **4 zl. 26 kr.**

Dne 14. prosince:

4 libry litých svíček 2 zl. 24 kr. káva pro doktora a komorníka 36 kr. 2 mázy vína 1 zl. 20 kr. 1 láhev červeného pro generála 54 kr. 3 libry telecího masa 39 kr. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. Olej 9 kr. 1 máz octa k vymývání ran 42 kr. - 7 zl. 24 kr.

Dne 15. prosince:

Káva pro komorníka a doktora 36 kr. 3 mázy vína 1 zl. 36 kr. 2 mázy pálenky 2 zl. 30 kr. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. Olej 9 kr. 3 libry pečeně 33 kr. Kuchařce generálově na kuchyňské výdaje 46 kr. - **6 zl. 50 kr.**

Dne 16. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 2 mázy vína 1 zl. 36 kr. 4 libry skopového 44 kr. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. 1 máz kuchaři 36 kr. Výdaje kuchařky 32 kr. - **4 zl. 44 kr.**

Dne 17. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. Maso na pečení 1 zl. 20 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. Pivo 32 kr. Chleba 16 kr. Olej na dva dny 18 kr. 5 liber voskových svíček 9 zl. 3 libry litých svíček 1 zl. 48 kr. 2 libry obyčejných svíček 1 zl. 1 libra skopového večer 11 kr. - **16 zl. 31 kr.**

Dne 18. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 4 libry skopového 44 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. Pivo 32 kr. Houska 8 kr. Olej 9 kr. 1 láhev červeného vína pro generála 1 zl. 30 kr. - **5 zl. 9 kr.**

Dne 18. prosince:

2 sáhy dřeva dovezené od hradeb 3 zl. 33 kr. 2 sáhy dřeva dovezené od pana Scholze z Nového kláštera 6 zl. 2 sáhy dřeva z Obřan 10 zl. 18 kr. 2 sáhy dřeva od pana Scholze 17 zl. - **36 zl. 51 kr.**

Dne 19. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 6 liber telecího masa 1 zl. 30 kr. Víno 1 1/2 mázu 1 zl. 30 kr. Pivo 32 kr. Chleba 20 kr. Fazole 30 kr. Praní 48 kr. Olej 9 kr. 1 džbán 27 kr. 1 železný rendlík 1 zl. 15 kr. - **7 zl. 37 kr.**

Dne 20. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. Pivo 32 kr. Houska 8 kr. Řezání dřeva 1 zl. 24 kr. Rýže 27 kr. 6 liber telecího masa 1 zl. 30 kr. Kadidlo 5 kr. Olej 9 kr. - **6 zl. 21 kr.**

Dne 21. prosince:

Dovoz 2 sáhů dřeva od pekaře 4 zl. 38 kr. Pivo 52 kr. Dovoz 1 sáhu dřeva z Obřan podle objednávky generála 2 zl. 24 kr. 4 libry rýže 1 zl. 48 kr. Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. Houska 8 kr. 5 liber skopového masa 1 zl. Olej 9 kr. 1 láhev červeného vína pro generála 1 zl. 30 kr. - **14 zl. 35 kr.**

Dne 22. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. Pivo 32 kr. Houska 8 kr. Chleba 12 kr. 7 1/2 libry telecího masa 1 zl. 53 kr. Olej 9 kr. - **5 zl.**

Dne 23. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 48 kr. Skopové maso 48 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. 2 libry obyčejných svíček 1 zl. Houska 8 kr. Olej 9 kr. Pivo 32 kr. Sůl 36 kr. - **5 zl. 31 kr.**

Dne 24. prosince:

Požezání 5 sáhů dřeva 6 zl. Hrnec a rendlík 14 kr. Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. 5 liber skopového masa 1 zl. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. Chleba 12 kr. Olej 9 kr. 1 láhev červeného vína pro generála 1 zl. 30 kr. 3 libry litých svíček 1 zl. 48 kr. 2 libry obyčejných svíček 1 zl. - **14 zl. 39 kr.**

Dne 25. prosince:

5 liber jeleního masa 2 zl. Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. Mouka 1 zl. 65 kr. Slanina 14 kr. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. Olej 9 kr. - **6 zl. 15 kr.**

Dne 26. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 2 mázy vína 2 zl. 5 1/2 libry telecího masa 1 zl. 23 kr. Houska 8 kr. Pivo 40 kr. Olej 9 kr. 1 láhev červeného vína pro generála 1 zl. 30 kr. - **6 zl. 26 kr.**

Dne 27. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. 4 1/2 libry skopového 54 kr. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. Olej 9 kr. 2 sáhy dřeva z Líšně 28 zl. - **31 zl. 49 kr.**

Dne 28. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 1 1/2 mázu vína 1 zl. 30 kr. 4 libry pečeně 48 kr. Houska 8 kr. Pivo 56 kr. Olej 9 kr. Praní 51 kr. 1 láhev červeného vína pro generála 1 zl. 30 kr. - **6 zl. 28 kr.**

Dne 29. prosince:

Káva pro doktora a komorníka 36 kr. 2 mázy vína 2 zl. 5 liber telecího masa 1 zl. 15 kr. Houska 8 kr. Pivo 32 kr. Olej 9 kr. Kuchařce za 14 dní 10 zl. 30 kr. Služce za 7 dní 3 zl. 30 kr. - **18 zl. 40 kr.**

Dne 31. prosince:

Praní 36 kr.

Dne 4. ledna 1806:

Generál La Salle s 3 důstojníky, 10 koňmi, 6 sluhy, 10 jezdcí. Pobočník: Chleba 33 kr. 2 mázy vína 2 zl. Oběd od Černého orla 2 zl. Brambory pro stájníky 21 kr. Sýr 18 kr. Pivo 24 kr. Olej 9 kr. - **5 zl. 45 kr.**

Dne 5. ledna:

Snídaně čtvrtina husy 36 kr. 2 mázy vína 2 zl. Housky 24 kr. Káva 48 kr. 7 liber telecího masa 2 zl. 6 kr. Zelí 24 kr. 5 liber hovězího masa 1 zl. 5 liber jeleního masa 2 zl. 2 mázy vína pro sluhy 1 zl. 36 kr. Máz piva pro sluhy 32 kr. Ovoce a cukroví 58 kr. 1 paštika 1 zl. 30 kr. Housky 48 kr. Chleba 36 kr. Salát 16 kr. Klobásy 12 kr. Cukr 36 kr. 3 1/2 mázu červeného vína 3 zl. 30 kr. Chleba 1 zl. 6 kr. 3 mázy bílého vína 3 zl. 5 mázů piva pro stájníky 40 kr. 1 1/2 mázy vína 1 zl. 12 kr. Slanina pro stájníky 18 kr. Zelí a brambory pro stájníky 39 kr. K tomu omastek 8 kr. 8 šálků kávy 1 zl. 4 kr. 1 láhev rumu 4 zl. 40 kr. Rýže 32 kr. Svíčky 36 kr. Svíčky pro stáj 8 kr. Olej 9 kr. - **34 zl. 40 kr.**

Dne 6. ledna:

Snídaně: 5 liber telecího masa 1 zl. 30 kr. 1 máz červeného a 2 mázy bílého vína 3 zl. Housky 30 kr. 12 šálků kávy, 1 zl. 36 kr. Švestky pro nemocného 12 kr. 6 bochníků chleba 1 zl. 48 kr. 3 libry sýra 1 zl. 12 kr. 2 1/2 mázu pálenky 4 zl. 30 kr. Za vyprání infikovaných prostěradel a polštářů 1 zl. 48 kr. - **16 zl. 6 kr.**

Celková částka 869 zl. 51 kr.

Opis dekretu municipality

Podle došlých stížností pana místního velitele je o těžce raněného pana generála Tiebaulta tak špatně pečováno, že trpí nedostatkem téměř všech nutných potřeb. Pan místní velitel učinil proto příslušné kroky k tomu, aby o jmenovaného generála bylo pečováno přiměřeně jeho stavu a aby byl náležitě obsloužen. K tomu také ať je postaráno o to, aby na výslovné přání pana místního velitele nejen dvě nebo tři ženské osoby byly vždy pohotově k službám pana generála Thiebaulta, které vždy musí být střídavě k plné dispozici jmenovaného, ale také je třeba, aby pan generál častěji byl obsloužen zvěřinou.

Brno 19. prosince 1805

Jan František Gersch
guberniální rada

Že tento opis doslovně odpovídá originálu ověřuji tímto.

Häring

Moje odpověď

K výnosu z 19. prosince 1805 sděluji nejposlušněji, že s panem generálem Thiebautem v Trasslerově domě ubytovaným a uloženým mám denně tyto výdaje:

K otopu pěti místností a jednoho sporáku v kuchyni denně půl sáhu dřeva.....	5zl	-
Za kuchařku, které musím denně zaplatit.....	-	45 kr.
Za jednoho domestika.....	-	45 kr.
Svíčky.....	-	45 kr.
Snídaně pro doktora a komorníka.....	-	40 kr.
Pečení pro tytéž.....	1 zl	30 kr.
Víno pro tytéž.....	2 zl	-
Pivo pro lidi ze stáje a kuchaře.....	-	40 kr.
Jiné maličkosti počítáno dohromady.....	-	30 kr.
Za prádlo na den počítáno.....	-	24 kr.
	12 zl	59 kr.
Jedna láhev červeného vína pro pana generála.....	1 zl	30 kr.
	14 zl	29 kr.

tudíž činí mé výdaje za zmíněného pana generála měsíčně okolo 440 zl

Za dosavadní ubytovací výdaje zaplatil už podepsaný na hotovosti 1 300 zl.

Tyto obrovské výdaje vyčerpaly všechny moje zásoby peněz na hotovosti, a z toho důvodu nemohu už panu Thiebautovi na jeho potřeby ničím přispět, než to, co jsem doposud poskytoval. Pokud pro něj ještě najdu jednu ženskou osobu, pak ji vyberu, nenajdu-li, pak nemohu pomoci.

Zvěřinu žádnou nedokáži opatřit a stejně tak drůbež a musím proto prosit, aby slavná municipalita podle výslovného přání pana místního velitele tuto pro pana generála rekvírovala. Dřeva mám ještě na tři nebo čtyři dny. Protože není žádné k dostání, musím nejposlušněji poprosit, aby bylo zábrdovickému vrchnostenskému úřadu uloženo, aby mi byl dodáno čtyři nebo pět sáhů bukového dřeva, což zaplatím, nemají-li zůstat generálovy pokoje nevytopené. Pro pohodlí opatřil jsem mu za drahé peníze jelenicovou příkrývku, dal jsem pro jeho potřebu všechno lněné prádlo a lůžkoviny a čeho se nedostávalo jsem vypůjčil nebo zakoupil. Jedním slovem, udělal jsem, co jsem mohl, jsem zcela vyčerpán a nejsem schopen ani to nejmenší vykonat navíc a musím proto nejposlušněji požádat, abyste mne zbavili dalších výloh k lepšímu zaopatření pana generála Thiebauta a laskavě uznali moji další insolventnost, pramenící z této situace.

Brno 19. prosinec 1805